

VOORZITTER : de heer J. Pede

— *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

— *De vergadering wordt geopend om 10 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Jos Bosmans, M. De Meyer, G. Mommerency, A. Steverlynck, V. Vanderheyden, E. Vandersmissen ; gezondheidsredenen.

E. Derycke, M. Galle, H. Suykerbuyk, L. Tindemans, A. Vreven ; buitenslands.

P. Berben, R. Van Hooland ; ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987

— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988

— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

ONTWERP VAN DECREET houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988

— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE (R.v.O. art. 72, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

De Voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van het begrotingsdebat.

CULTUUR

De Voorzitter : Wij behandelen thans een eerste materie waarvoor Minister Dewael bevoegd is, met name Cultuur.

De heer Félicien Bosmans, verslaggever, heeft het woord.

De heer F. Bosmans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, beste collega's, het is geenszins mijn bedoeling in deze beknopte inleiding, een volledig gedetailleerd beeld te geven van de uitvoerige bespreking die de Commissie Cultuur gedurende vier vergaderingen heeft gevoerd over de haar toegewezen secties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988. Ik verwijs ter zake naar het omvangrijk deelverslag dat aan alle leden werd toegestuurd.

Ik zal mij derhalve beperken tot de voornaamste onderwerpen, waarop de Gemeenschapsminister van Cultuur de nadruk heeft gelegd en de punten die meer speciaal door de commissieleden ter sprake werden gebracht.

Vooraf wil ik beklemtonen dat deze besprekingen in een zeer goede sfeer en met een ruime inbreng van alle commissieleden zijn verlopen.

Gelijktijdig met het ontwerp van begroting 1988, heeft de Commissie ook de haar voorbehouden secties van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting voor het begrotingsjaar 1987 behandeld.

Hierbij werd hoofzakelijk de aandacht gevestigd op de gevolgen van de afschaffing van de fondsen, inzonderheid het filmfonds en op het probleem van de terbeschikkingstelling van thesauriemiddelen en/of voorschotten aan culturele verenigingen. De Gemeenschapsminister verwees ter zake naar de uitvoering van het decreet van 8 april 1987 houdende aanpassing van de regeling van de toekenning van subsidievoorschotten voor jeugd- en volwassenenwerking, genoemd naar de heer Breyne, en naar de ministeriële omzendbrief van 22 december 1987 met betrekking tot het toepassen van een uniform systeem voor de uitbetaling van subsidies.

Het bijblad werd bij de indicatieve stemming met zes stemmen voor en drie tegen aangenomen.

Als inleiding tot de bespreking van de begroting 1988 gaf de Gemeen-

F. Bosmans

schapsminister een uitvoerige toelichting bij zijn beleid. Hij werkte verschillende thema's uit en schetste het kader waarin het cultuurbeleid zich moet situeren.

Allereerst moet Cultuur uit het isolement worden gehaald. Dit impliceert het onderkennen van de vele raakvlakken van de cultuursector met andere sectoren van het maatschappelijk leven : economie, tewerkstelling, onderwijs, fiscus, sociale zaken en andere, en het tot stand brengen van een noodzakelijke mentaliteitswijziging.

Het is de opdracht van allen die het goed menen met de verdere uitbouw van het culturele leven in Vlaanderen dit uit zijn moeilijke budgettaire context te halen en onverminderd te ijveren om de nodige middelen te verwerven.

Opdat het beleid beter aan de lokale behoeften zou kunnen tegemoet komen moet het geprezen principe van de decentralisatie ook reëel gestalte krijgen.

Tenslotte dient er werk te worden gemaakt van de deregulering en de versnelling van de uitbetalingsprocedures.

Bij de sectoriële benadering van de verschillende begrotingshoofdstukken had de Gemeenschapsminister volgende beschouwingen.

Wat het wetenschappelijk onderzoek betreft wordt er gedacht aan een studie over de sponsoring, de culturele behoeften van jongeren, enzovoort.

Inzake het jeugdbeleid wordt veel heil verwacht van het decreet houdende oprichting van een jeugdraad.

De aanpassing en de evaluatie van de decreten inzake volkswontwikkeling en permanente vorming moeten leiden naar minder administratieve rompslomp, minder verzuiling, een grotere rol in de cultuurspreiding en een duidelijke afbakening van welzijns- en onderwijsmateries.

Bij de evaluatie en de aanpassing van het decreet van 19 juni 1978 betref-

fende het bibliotheekwezen moeten volgende essentiële principes gehanteerd worden : het behoud van de basisopties van het decreet van 1978 ; het behoud van de verplichting en van de gemeenten ; de spreiding in de tijd om aan deze verplichtingen te voldoen ; de actualisering van de overgangsbepalingen met betrekking tot de privaatrechtelijke plaatselijke bibliotheken.

Tevens zal er naar gestreefd worden de centrale openbare bibliotheken definitief te beperken tot 6 ; de provinciale en plaatselijke coördinatiecomités af te schaffen en de adviesverstrekking plaatselijk te organiseren ; een bijzondere rol toe te bedelen aan de reizende openbare bibliotheek en een stelsel van forfaitaire provinciale subsidiëring tot stand te brengen.

Parallel met de aanpassing van het bibliotheekdecreet moeten uitleenvergoedingen worden gevraagd, waarvan de opbrengst aan verschillende instanties ten goede kan komen.

Inzake Schone Kunsten is het van prioritair belang werk te maken van een decretale regeling van de tot een sectie 42 omgevormde vroegere secties 45 tot 48. Voorontwerpen van decreet zijn in voorbereiding.

De Minister pleitte voor een oordeelkundig beschermings- en restauratieonderzoek voor het cultureel erfgoed met prioriteit voor dringende instandhoudingswerken, zoveel mogelijk gefaseerde dossiers, samenwerking met de privé-sector, gebruik van monumenten in het maatschappelijk bestel en de stedenbouwkundige of landelijke context.

Met de nationale Regering zal overleg worden gepleegd over fiscale maatregelen ten gunste van eigenaars van beschermde monumenten ; de betaling van de schulden uit het verleden voor drie grote kerkrestauraties en de samenwerking met het Departement van Openbare Werken.

Bij de algemene bespreking werd door verschillende commissieleden ingepikt op de inleidende uiteenzetting van de Minister, en ook andere

punten kwamen vrij uitvoerig aan bod. Ik zal deze bij de artikelsgewijze bespreking samenvatten.

Verwijzend naar het Regeerakkoord van 24 november 1985 zegde de Gemeenschapsminister dat het decreet van 22 januari 1975, houdende erkenning en subsidiëring van het landelijk georganiseerd jeugdwerk in 1988 voor ongeveer 75 procent zal toegepast worden. Dit is een groei van ongeveer 13 procent tegenover 1980. In absolute cijfers uitgedrukt ontving het landelijk jeugdwerk in 1980 een bedrag van 185,7 miljoen frank ; in 1988 zal dit 314 miljoen frank bedragen. Deze verhoging gaf ook aanleiding tot bijkomende tewerkstelling. Deze algemene verhogingstrend werd ook in vele specifieke deelgroepen gerealiseerd.

Niettemin drongen verschillende leden aan op nog meer middelen en op een spoedige evaluatie van de decreten, aangezien bepaalde regelingen verouderd zijn.

Er dient ook meer aandacht besteed te worden aan de omkadering, en de voldoende bezetting van de inspectiediensten, teneinde de doelmatige aanwending van de beschikbare kredieten te waarborgen.

Bij het hoofdstuk Volksontwikkeling toonde de Gemeenschapsminister aan dat onder meer het prioritair honoreren van de verplichtingen opgelegd door het Bibliotheekdecreet het Theaterdecreet en de opera, de sectie 40 slechts een stijging van 2 procent bedraagt.

De problemen en noden van de koepelorganisaties, de „Bond Beter Leefmilieu”, de basiseducatie, de bevoelings van de culturele raden van de Brusselse randgemeenten komen bij de bespreking uitvoerig aan bod en een aantal amendementen worden bij deze sectie ingediend.

In zijn repliek wees de Gemeenschapsminister er op dat het krediet voor de uitvoering van het vijfde decreet werd opgevoerd van 110 tot 120 miljoen frank en gaf tevens een uitvoerige opsomming en informatie over de aanwending van de kredieten in voorbije jaren.

F. Bosmans

Bij zijn inleiding tot het openbaar bibliotheekwerk onderstreepte de Gemeenschapsminister de voortgezette inspanning inzake de weddetoelagen voor het leidend en technisch personeel en de bouwtoelagen voor de POB's.

Wijl de verdere uitvoering van het Bibliotheekdecreet in meer en meer gemeenten als een verheugend feit werd bestempeld, betreurden meerdere leden dat, bij gebrek aan de vereiste middelen, tot driemaal toe beroep diende gedaan op zogenoemde crisisbesluiten, waardoor de verplichtingen van de lokale besturen werden verzwaard.

Verwijzend naar het Regeerakkoord en de in het vooruitzicht gestelde herziening van het Bibliotheekdecreet, werd door sommige leden gevreesd dat het opzet van 10 jaar geleden zou worden teruggeschroefd.

Tevens werd gewezen op het gevaar van de privatisering van de infrastructuur en het nut van de reizende bibliotheken.

De resultaten van de investeringen voor informatisering in de bibliotheeksector werden als „pover” bestempeld.

De Gemeenschapsminister onderstreepte dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de uitvoering van het huidige decreet en de Regeringsvoorstellen, die weldra in Commissie zullen behandeld worden.

Hij benadrukte dat de financiële middelen ontbreken om het decreet volledig uit te voeren. Hij wees op de geleidelijke stijging van het aantal gemeentelijke bibliotheken; een aanpassing van het decreet op basis van de opgedane ervaring en mits eerbiediging van de basisfilosofie van 1978, achtte hij evenwel onvermijdelijk.

In de sectie 42 „Schone Kunsten” werden de kredieten gegroepeerd die vroeger afzonderlijk voorkwamen voor culturele films, letteren en dramatische kunsten, muziek en lyrische kunsten, beeldende kunsten en musea.

Bij zijn toelichting tot de begrotingsartikelen onderstreepte de Gemeenschapsminister nogmaals het grote belang dat hij hecht aan de scheppende kunstenaars, dragers voor de toekomst van alles wat nu leeft.

Daarbij werd de stijging onderstreept van verschillende kredieten, die de beleidsaccenten duidelijk illustreren. Als voorbeelden werden aangehaald: de beeldende kunsten, de financiering van het Vlaamse Theaterlandschap, de promotie en archivering van de kunst. Het MUHKA werd geopend op 21 juni 1987 zodat in 1988 de personeels- en werkingskosten voor een volledig dienstjaar zullen aangewend worden.

Bij de bespreking van de problemen rond de Opera voor Vlaanderen onderstreepte de Gemeenschapsminister dat de Vlaamse Executieve een herstructureringsprogramma heeft goedgekeurd en dat het gesprek met de steden Antwerpen en Gent werd aangevat.

Meerdere leden betwijfelen dat de ingeschreven kredieten voldoende zullen zijn om aan alle verplichtingen te voldoen. Hierbij liet de Gemeenschapsminister opmerken dat in de begroting een bedrag van 140 miljoen frank is ingeschreven voor de door de rechtbank opgelegde volstorting.

Voor de delging van de schulden uit het verleden zal een consolidatieplan worden aangegaan.

Verskillende vragen werden gesteld over de toelagen voor culturele films, voor de aankoop van boeken en tijdschriften, voor de sector lichte muziek, voor het Algemeen Nederlands Congres en voor de Brakke Grond, waarop de nodige repliek werd gegeven en de gevraagde cijfers werden verstrekt. Dit was tevens het geval voor de deelneming aan de biënnale van Sao Paulo en de toestand in het Paleis voor Schone Kunsten.

Bij het hoofdstuk Monumentenzorg worden Titels I en II samen behandeld. Er is een stijging van kredieten op het artikel voor de restauraties ondernomen door lokale besturen aan gebouwen in hun bezit.

Verwijzend naar zijn algemene inlei-

ding onderstreepte de Gemeenschapsminister de beperkte budgettaire middelen die op oordeelkundige wijze moeten aangewend worden. Lopende dossiers moeten prioritair worden behandeld.

Bij de uiteenzettingen van verschillende leden over de uitvoeringsbesluiten van het decreet op het onroerend patrimonium, de inventarisatie van het orgelpatrimonium, het mijnenpatrimonium, de beschermde gebouwen, eigendom van de Gemeenschap, de lijdensweg van de restauratiedossiers, gaf de Gemeenschapsminister de nodige uitleg. Hij beaamde dat de Executieve nieuwe procedure-regels heeft ingevoerd om uniformiteit te brengen in de behandeling van de dossiers naar analogie met de procedure die gevolgd werd voor de landschapszorg, de culturele en de sportinfrastructuur.

De bespreking van de begroting van de NCC werd, zoals gebruikelijk, bijgewoond door een delegatie van deze instelling, onder leiding van haar Voorzitter, die in zijn toelichting de aandacht vestigde op de voornaamste beleidsopties.

Vragen werden gesteld over de kredieten voor de trefcentra, jeugd en stad, en andere. Zij werden uitvoerig beantwoord.

Zoals vorige jaren toonden de commissieleden zeer veel belangstelling voor de factor tewerkstelling in al de secties van de cultuurbegroting.

Dienaangaande werd door de Gemeenschapsminister gesteld dat de uitvoering van de decreten ook effectief „tewerkstelling” inhoudt, zowel rechtstreeks door toekenning van werkingstoelagen, als onrechtstreeks door toekenning van bouw, renovatie- en restauratietoelagen. Tewerkstellingsprojecten met aanwending van kredieten van het „Interdepartementaal Fonds” kenden niet de verwachte resultaten, mede omwille van de complexiteit van de staatsstructuur. In totaal werden 1079 arbeidsplaatsen aangevraagd voor de sectoren Volksontwikkeling — 366 voltijdse en 3 halftijdse — Jeugd — 112 voltijdse en 6 halftijdse — Theater —

F. Bosmans

100 voltijdse — en Sport — 494 voltijdse.

Globaal zijn de kredieten voor cultuur in de begroting 1988 gestegen met ongeveer 200 miljoen frank ten opzichte van 1987. Sponsoring en mecenaat zullen overeenkomstig het Regeerakkoord worden bevorderd en kunnen in ruime mate de mogelijkheden in de onderscheiden sectoren vergroten.

Onder meer om de beschikbare kredieten zo oordeelkundig mogelijk te benutten, zullen al de decreten geëvalueerd worden.

Anderzijds besliste de Vlaamse Executieve de campagne „Vlaanderen Leeft” in 1988 verder te zetten. Al te veel Vlamingen hebben de weg naar cultuur nog niet gevonden. De VZW Vlaanderen Leeft zal worden verrijkt met een aantal representatieve personen uit de privé-sector.

Gevolg gevend aan het verzoek van leden van de commissie verstrekte de Gemeenschapsminister de gevraagde gegevens over de voor de campagne uitgetrokken kredieten, de bekomen sponsoringsbedragen en de aanwending ervan.

Een lid pleitte ervoor dat voor de programmatie van de activiteiten van Vlaanderen Leeft zou gebruik gemaakt worden van wetenschappelijke onderzoeken, om te weten op welke categorieën de campagne moet worden afgestemd. Ter zake verwijst hij naar de Burke-studie. Volgens de Gemeenschapsminister moet het wetenschappelijk onderzoek verder worden uitgebreid en praktisch gericht zijn.

Bij de bespreking werd ook nog uitvoerig van gedachten gewisseld over de problematiek en ontwikkeling van de biculturele instellingen, die voor de Vlaamse Gemeenschap een onaanname wending dreigt te nemen.

Tot besluit diende de Commissie een indicatiestemming uit te brengen over de ingediende amendementen.

Het amendement van de Executieve bij sectie 40 om artikelen 12.02.02

verbruiksuitgaven en 12.03.02 respectievelijk van 17,0 miljoen frank te brengen naar 16,9 miljoen frank en van 22,6 miljoen frank te brengen naar 20,8 miljoen frank werd aanvaard met 11 stemmen voor en 3 onthoudingen.

Het amendement van de heer Geyssels en mevrouw Vogels om bij sectie 40 artikel 12.27.02 te verminderen van 22 miljoen frank naar 12 miljoen frank werd verworpen met 5 stemmen voor en 9 tegen.

Het amendement van de heer Seeuws c.s. bij sectie 40 om artikel 33.04.02, toelagen aan koepelorganisaties, te verhogen van 48,2 miljoen frank tot 54,9 miljoen frank werd verworpen met 5 stemmen voor en 9 tegen.

Het amendement van de heer Geyssels c.s. bij sectie 40, artikel 33.43.02, om de toelage Bond Beter Leefmilieu van 3,0 miljoen frank op te trekken tot 5,0 miljoen frank werd verworpen met 5 stemmen voor en 9 tegen.

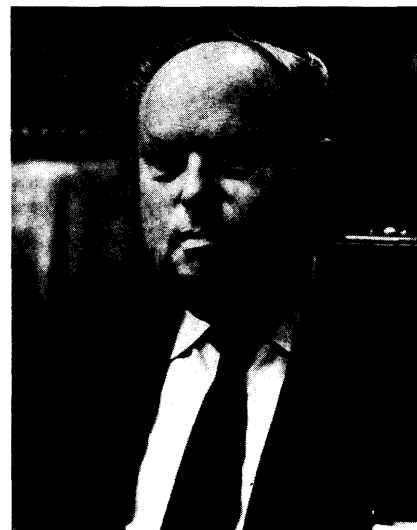
Het amendement van de heer Seeuws c.s. bij sectie 40 om een nieuw artikel 33.61.02, basiseducatie, te voorzien met een krediet van 14,25 miljoen frank werd verworpen met 5 stemmen voor en 9 tegen.

Het amendement van de heer Gheysels bij sectie 40 om een nieuw artikel 33.61.02, Toelagen experimenten basiseducatie, te voorzien met een krediet van 30 miljoen frank werd verworpen met 2 stemmen voor, 9 tegen bij 3 onthoudingen.

Het amendement van de Vlaamse Executieve om bij sectie 40, artikel 41.01.02, „Fonds voor internationale culturele betrekkingen”, het niet gesplitst krediet van 12,3 miljoen frank te herleiden tot 6,3 miljoen frank werd eenparig aanvaard.

Het amendement van de Vlaamse Executieve om bij titel II sectie 42 het artikel 52.07.02 te vervangen door „Toelage Opera voor Vlaanderen — niet-gesplitst krediet van 140 miljoen frank” werd aanvaard met 9 stemmen voor en 5 tegen.

Het amendement van de Vlaamse Executieve om bij titel II sectie 49

Aansluitend bij zijn cultuurbegrotingsverslag vroeg de heer F. Bosmans (CVP) o.m. de werkmiddelen van de culturele sector maximaal te waarborgen

het artikel 63.05.02 weg te laten werd aanvaard met 9 stemmen voor en 5 tegen.

De indicatieve stemming over het geheel van de aan de Commissie voorgelegde titels, artikelen en secties gaf als uitslag : 9 leden voor, 3 tegen en 2 onthoudingen.

Tot zover een bondig overzicht van mijn verslag.

Als de Voorzitter het mij toestaat, wou ik aansluitend bij het verslag maar afgescheiden ervan, bij de begroting 1988 een betoog houden in mijn persoonlijke naam.

Wij hebben de mogelijkheid gehad om aan de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, in het bijzonder wat de sector Cultuur betreft, in de Commissie een uitgebreide bespreking te wijden.

Trouwens het debat over de begroting 1988 sluit nauw aan bij de Regeeringsverklaring van de Vlaamse Gemeenschap en ook in dat debat is de Culturele sector uitvoerig besproken geworden.

F. Bosmans

Naar aanleiding van dit Regeerakkoord is gebleken dat de brede lagen van de bevolking zich nauw betrokken voelen bij het Cultuurbeleid en hieromtrent preciese verwachtingen koesteren.

Het Cultuurbeleid dient geënt op de culturele realiteit in de Vlaamse Gemeenschap. Eén van de bijzondere elementen van deze realiteit vormt precies het georganiseerde culturele werk dat een belangrijke rol heeft vervuld en nog vervult in de emancipatie van de brede lagen van onze bevolking. Aan deze realiteit mag niet voorbijgegaan worden, al blijkt de Minister daarover een eigen visie te vertolken als hij vooropstelt dat deze organisaties zich meer naar individuele ontwikkeling moeten richten en minder groepsgericht zouden mogen denken.

Ik wil nogmaals herinneren aan de aandachtspunten voor onze fractie die in de Regeringsverklaring van de Voorzitter van de Executieve aan bod kwamen. Daarbij heeft onze fractie gesteld dat het cultuurbeleid prioritaire en volwaardige verantwoordelijkheid van culturele privé-instellingen en organisaties moet erkennen.

Aan de rechtszekerheid, die via decretale regelingen aan het cultureel werk werd verleend, kan niet worden getornd.

Dit betekent concreet dat de decreten verder dienen uitgevoerd te worden en beter dan zulks in het recente verleden het geval was.

Daarom is het noodzakelijk dat in de toekomst rekening gehouden wordt met de kostenstijging van de wedden, niet alleen wat de indexeringsbetreffende om te beletten dat de decreten steeds minder goed worden uitgevoerd, wat in het verleden het geval was aangezien de werkingstoelagen, bij voorbeeld in de sector Volksontwikkeling, reeds jaren geblokkeerd zijn.

Voor één decreet stelt zich een bijzonder probleem, namelijk het zogenaamde Vijfde Decreet. Dit moet omgezet worden in enerzijds een

reglementering voor het ontwikkelingswerk als dusdanig waarin alle organisaties, die tot op heden op basis van het zogenaamde koninklijk besluit van 1967 worden gesubsidieerd en waarin ook de dienstverlenende sector moet kunnen worden vervat. Zo was dit decreet overigens ook bedoeld.

De uitvoering van het decreet heeft in de voorbije 2 jaar aangetoond dat die organisatie waarvoor het was bedoeld niet aan hun trekken kwamen, terwijl anderzijds een hele reeks kleine, versnipperde projecten tot stand kwamen waarbij geen enkele garantie aanwezig is dat de werking zal kunnen worden voortgezet en de opgedane ervaring gevaloriseerd.

Anderzijds dient de regeling voor bijzondere problematieken en bijzondere doelgroepen, te worden ingebouwd in de bestaande decreten op het verenigingsleven en de instellingen.

Een derde bekommernis voor de CVP-fractie is de zorg voor de tewerkstelling in de culturele sector.

Hierbij verheugt het de CVP dat de Vlaamse Executieve haar goedkeuring gehecht heeft aan het ontwerp-decreet, waarbij in de sector volksontwikkeling ook uitgaven voor deeltijdse werknemers in aanmerking zullen komen voor betoelaging.

Nochtans blijft de tewerkstelling een belangrijk aandachtspunt. Niet omdat wij van mening zouden zijn dat via het Cultuurbeleid aan tewerkstellingsbeleid moet worden gedaan, wel omdat wij de Culturele sector een volwaardige sector vinden waarin, zoals in andere sectoren — ik denk met name aan de welzijnssector — alle mogelijkheden worden uitgeput.

Daarom zijn wij van mening dat de nodige besprekingen moeten worden op gang gebracht om maximaal gebruik te maken van het Interdepartementeel Fonds voor Bevordering van de Tewerkstelling.

Vooraf in de Vlaamse Raad was de Culturele sector uitgegroeid tot een sector die haast prioritaire belangstelling kreeg. Welnu, ik ben ervan

overtuigd dat de Minister het met mij eens zal zijn dat, zelfs in deze periode van besparingen en bezuinigingen, de werkingsmiddelen voor de Culturele sector maximaal moeten worden geë waarborgd.

In dit verband zou ik even willen verwijzen naar de problemen in verband met de Opera voor Vlaanderen. Nu het voorstel van de Minister de goedkeuring kreeg van alle betrokken partners, stelt zich een delicaat sociaal probleem. Wij hopen dat voor deze problemen, in overleg met de personeelsorganisaties, een voor de betrokken personeelsleden zo sociaal mogelijke oplossing zal worden gevonden.

De CVP-fractie rekent er ook op dat dringend werk gemaakt wordt, zoals beloofd door de Minister in de Commissie, van een nieuw decreet op de culturele raden.

Ik wil hier echter duidelijk zeggen dat voor de CVP de belangrijkste stem in deze adviesorganen naar de echte gebruikers moet gaan.

De rol van de externe deskundigen, die zich weinig aan het actieve culturele leven gelegen laten, moet tot zijn juiste proporties worden herleid.

Als tweede aandachtspunt zou ik hier ook het Cultuurbeleid in Brussel en in de Brusselse rand willen ter sprake brengen.

Naast de bijzondere maatregelen die in 1971 werden ingevoerd op het vlak van de Kinderdagverblijven in Brussel en de aangepaste normen voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, is het Cultuurbeleid dat, ten aanzien van de Vlaamse Brusselaars werd gevoerd zowel door de NCC als door de Vlaamse Gemeenschap zelf, een belangrijke hefboom gebleken om de verfransing die onomkeerbaar leek tegen te gaan.

Wij geloven dat het ook dit Cultuurbeleid en een aantal maatregelen op het vlak van de persoonsgebonden materies moeten zijn die de Vlaamse Gemeenschap in Brussel en de rand met de gemeenteraadsverkiezingen en de agglomeratieraadsverkiezingen voor ogen, de nodige ruggesteun moeten geven om zich verder als ge-

F. Bosmans

meenschap te affirmeren en te ontwikkelen.

Wat de Brusselse rand betreft bepleiten wij de verdere systematische aanpak van de uitbouw van het net van Culturele Centra van de Vlaamse Gemeenschap.

Het is verheugend te mogen vaststellen dat de centra in Wemmel en Jezus-Eik een belangrijke werking hebben kunnen ontwikkelen en dat ook voor Vilvoorde een oplossing is bereikt.

Wij hebben ook vernomen dat onlangs een bedrag van bijna 50 miljoen frank werd vastgelegd voor de verbouwing van „De Moelie” in Linkebeek. Blijft nog Kraainem en Wezembeek-Oppem waarvoor een oplossing, aangepast aan de noden van de lokale Vlaamse bevolking moet worden gevonden.

Wat het beleid ten aanzien van Brussel betreft moet de Vlaamse Gemeenschap ook oog hebben voor de totaliteit van de problemen, waarmee het Brussels Hoofdstedelijk gebied heeft af te rekenen : vergrijzing van de bevolking, onaangepastheid van zeer veel diensten enzovoort.

Ook inzake de migrantenproblematiek zijn er in Brussel een aantal voorbeeldige initiatieven. Ik denk met name aan de Foyer. Het kan niet anders dan de Vlaamse positie in Brussel versterken indien wij duidelijk laten blijken dat de Vlaamse Gemeenschap de nodige creativiteit en inzet kan opbrengen om een aantal typisch grootstedelijke problemen te helpen oplossen.

Het is in die optiek dat de bijzondere Commissie Brussel in de Vlaamse Raad werd opgericht. Wij verheugen er ons over dat ook van de zijde van de Vlaamse Executieve in dezelfde richting wordt gewerkt, namelijk het uitwerken van een globaal beleid voor Brussel.

Het is immers in die zin dat wij de goedkeuring die de Vlaamse Executieve heeft gehecht aan het geïntegreerd actieplan voor Brussel-Hoofdstad, uitgewerkt voor Gemeen-

schapsminister Hugo Weckx, willen zien. Het is ook in die optiek dat wij de inspanningen zien die de jongste jaren door de beide voorgedijministers van de Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse Agglomeratie werden geleverd, om niet alleen door een — overigens zeer belangrijke — tijdige uitbetaling van de dotatie aan de NCC, maar ook door het regelmatig overleg tussen de NCC en de Vlaamse Executieve, de NCC in de mogelijkheid te stellen haar beleid vlotter te kunnen voeren.

Wij hopen dat de reeds aangekondigde verdere samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap en de NCC in verband met het beheer van de Culturele infrastructuur van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel verder zal worden gezet.

Overleg tussen de NCC en de Gemeenschapsminister van Cultuur achten wij inzonderheid belangrijk wat de uitbouw van het Nederlandstalige Bibliotheekwezen betreft. Het blijkt dat een aantal Brusselse gemeenten zich in de voorbije jaren hebben gericht tot de Vlaamse Gemeenschap om, in het kader van het Bibliotheekdecreet, een erkende bibliotheek te laten functioneren. Een aantal andere gemeenten hebben ook al de principiële beslissing genomen om een plaatselijke openbare bibliotheek op te richten.

Afgezien van de soepelheid die ongetwijfeld in de beginperiode moet worden gemanifesteerd in verband met de toepassing van dit decreet in Brussel, stelt zich ook vaak een probleem van huisvesting.

Ik meen dat op dit vlak ook een overleg binnen de NCC en de Vlaamse Gemeenschap aangewezen is ten einde een maximale uitstraling van deze instellingen te waarborgen.

Als men nagaat welk een belangrijk impact de uitbouw van het net van openbare bibliotheken dank zij het bibliotheekdecreet van 1978, in Vlaanderen heeft gehad, dan moet ook de uitbouw van een net van volwaardige Nederlandstalige Openbare Bibliotheken in Brussel, een bijkomende ondersteuning voor het cultureel leven in Brussel betekenen.

In dit verband wil ik het ten slotte nog even hebben over de aangekondigde aanpassing van het bibliotheekdecreet van 1978.

Het Bibliotheekdecreet is ongetwijfeld één van de belangrijkste decreten die in het Vlaamse Parlement sedert de culturele autonomie zijn goedgekeurd geworden.

In amper tien jaar tijd hebben wij in grote mate de achterstand die we vooral in de naoorlogse periode hadden opgelopen grotendeels goedge maakt.

Zowat drievierde van alle gemeenten in Vlaanderen beschikt op dit ogenblik over een erkende plaatselijke openbare bibliotheek.

De financiële inspanningen die de Vlaamse Gemeenschap hiervoor heeft opgebracht zijn zeer groot geweest. In elf jaar tijd zijn de kredieten van de Vlaamse Gemeenschap voor de openbare leetuurvoorziening bijna vertwintigvoudigd.

Wij mogen niet verhehlen dat een dergelijke snelle groei van de kredieten voor het openbaar bibliotheekwerk de jongste jaren vooral ten koste is gegaan van de andere culturele sectoren. Ik denk hier met name aan het vormingswerk, waar de werkingskosten, zoals ik zei bij het begin, sedert vele jaren zijn geblokkeerd.

Wij moeten onze inspanningen voor het openbaar bibliotheekwerk voortzetten maar de bijkomende inspanningen die nu nog moeten worden geleverd moeten over een aantal jaren kunnen worden gespreid opdat ook de kredieten voor de sector jeugd en volwassenenvorming en de kunstsector beter aan de reële noden zouden kunnen worden aangepast.

Wij hopen daarom dat de Gemeenschapsminister spoedig werk maakt van de voorgenomen aanpassing van het bibliotheekdecreet, opdat deze wijziging nog vóór de vervaldatum van 31 december 1988 zou kunnen worden goedgekeurd in de Vlaamse Raad.

Wij zijn het met de Minister eens dat de basisfilosofie van het decreet over-eind moet blijven.

F. Bosmans

Dit belet niet dat, nu het grootste deel van de weg is afgelegd, wij voor de verdere uitvoering iets meer tijd kunnen nemen. Het doet namelijk geen afbreuk aan de geest van het decreet, nu drievierde van de gemeenten reeds over een POB beschikt, om de wet van 1921 nog enkele bijkomende jaren van kracht te laten blijven.

Dit zal aan de Vlaamse Executieve de mogelijkheid bieden om aangepaste erkenningscriteria uit te werken voor de kleinere gemeenten, waar de bestaande vrij zware criteria wellicht nog te veel een drempel hebben gevormd om de stap naar de oprichting van een POB te zetten. Het voortbestaan van de wet van 1921 moet ook beletten dat in die gemeenten, die nog niet over een POB beschikken eind 1988, ineens iedere vorm van leetuurvoorziening wegvalt.

De wijziging van het decreet van 1978 moet bovendien de mogelijkheid bieden om de basis van het politiek akkoord van 1978, waarbij werd gesteld dat voor heel Vlaanderen er 50 publiekrechtelijke openbare bibliotheken zouden kunnen blijven voortbestaan, uit te voeren.

Het crisisbesluit van 1982 waardoor de vrije POB's plots hun weddetoelagen met 15 procent verminderd zagen, zonder dat enige andere bron van inkomsten was ingeschreven, heeft onrechtstreeks dit politiek akkoord ongedaan gemaakt. Ik meen dat het niet meer dan redelijk is dat de overeenkomst die toen werd aangegaan en waardoor het tot stand komen van het Bibliotheekdecreet is mogelijk geweest — wordt nagekomen.

Ten slotte is het nodig het decreet op een aantal andere technische punten aan te passen, al was het alleen maar omdat sommige bepalingen die 10 jaar onuitvoerbaar gebleken zijn. Ter zake verwijzen wij alleen al naar de gespecialiseerde inspectiedienst.

De bepaling ter zake in het Bibliotheekdecreet ingeschreven heeft niet kunnen beletten dat van de 7 oor-

spronkelijke in het personeelskader van de Vlaamse Gemeenschap voorziene inspecteurs er uiteindelijk slechts twee in dienst zijn en dat het blijkbaar niet mogelijk is gebleken gespecialiseerd personeel aan te werven, op basis van deze bepaling.

Tot daar, dames en heren, enkele aandachtspunten die ik naar aanleiding van deze begrotingsbespreking bijzonder heb willen beklemtonen. **(Applaus bij de CVP en de PW)**

De Voorzitter : De heer Seeuws heeft het woord.

De heer W. Seeuws (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, uw Commissie Cultuur van de Vlaamse Raad heeft zoals gewoonlijk een zeer ruime bespreking gehouden over alle mogelijke aspecten van het cultuurbeleid en is zelfs vaak tot in de meest technische details gegaan bij de behandeling van de begrotingsartikelen. Wij ervaren dit als positief en dit heeft de Minister toegelaten even gedetailleerd te antwoorden op de vragen om toelichting. De rapporteur moet dan ook gefeliciteerd worden met het omvangrijk verslag dat een goede weergave is van de bespreking. De leden van de Vlaamse Raad die hier niet aanwezig zijn maar die niettemin een onweerstaanbare drang zouden voelen om dit verslag te lezen, zullen met dit verslag de kans hebben om kennis te nemen van de cultuurpolitiek van de Executieve en zo vernemen wat de leden van deze Raad daarover denken.

Minder positief, collega's, is de begrotingstechniek die wordt gevolgd bij de bespreking in de verschillende commissies, op basis van één globale uitgavenbegroting, waardoor het amendementsrecht feitelijk wordt uitgehold. De parlementaire controle en vooral het recht op initiatief worden enkel nog met een indicatieve schijnstemming aangegeven en hebben in werkelijkheid geen enkel effect meer. Het heeft uiteraard geen zin om alles nog eens in openbare vergadering te herhalen wat met zoveel woorden is gezegd en geschreven en uitstekend vertolkt is geworden door de rapporteur.

Ik zal mij dan ook beperken tot een

viertal onderwerpen die mij nauw aan het hart liggen, twee ervan zijn trouwens zeer actueel.

Mijnheer de Voorzitter, ik wil in de eerste plaats een lans breken voor het extra-parlementaire, beleidsvoorbereidende werk dat sinds de jaren zeventig door de koepelorganisaties uit de sociaal-culturele sector wordt geleverd. De Executieve onderschat de grote en positieve rol die deze overlegorganisaties in het verleden hebben gespeeld en ook nu nog spelen, ten opzichte van de beleidsformulering en de concrete vertaling naar de Executieve, maar ook ten opzichte van de eigen culturele achterban.

De koepelorganisaties bieden inderdaad de specifieke structuur waardoor de verschillende strekkingen uit onze samenleving rechtstreeks betrokken worden bij de voorbereiding en de uitvoering van het cultuurbeleid van de overheid zoals trouwens bedoeld in het Cultuurpact. Het dynamisme van de koepels zoals men ze pleegt te noemen, wordt nochtans gewaarborgd door de vrij strenge erkenningsvoorwaarden van het decreet en vooral ook door de werkingmiddelen die hen ter beschikking worden gesteld. En juist over de waarde en de draagwijdte van dit werk bestaat onbegrip, of is het onwil ?

In 1987 werden de koepelorganisaties voor het eerst en plots geconfronteerd met de afschaffing van de indexering van de werkingskosten, wat de werkingmogelijkheden uiteraard sterk reduceerde.

Het gevolg is dat de koepels voor hun activiteiten naar buiten toe vooral zeer beperkt werden. Wat hen restte was amper genoeg om secretariats- en huisvestingskosten te betalen.

Mijnheer de Minister, knippen in de werkingstoelagen dreigt deze organisaties nu van sponsoring afhankelijk te maken — wat zelfs gedeeltelijk reeds het geval is — terwijl het integendeel altijd van bij de start de bedoeling is geweest geen eigen inkomsten te eisen om de volle onafhankelijkheid te kunnen bewaren.

Seeuws

Het is om die reden, mijnheer de Minister, dat wij toch opnieuw een amendement hebben ingediend tot aanpassing van het betreffend artikel van de begroting, wellicht in de ietwat naïeve hoop dat u ondertussen overtuigd bent geraakt van het verkeerde effect van uw vermeende besparingsmaatregel.

Mijnheer de Voorzitter, dit maakt dan meteen een verklaring van het ingediende amendement overbodig.

Een tweede onderwerp waarvoor ik uw aandacht wil vragen, is de tewerkstelling in de sector van de sociale en culturele dienstverlening.

Een onderzoek van de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen naar de werkgelegenheid in de non-profitsector over de periode 1980-1985 geeft belangrijke gegevens over de sectoren Welzijnzorg, Gezondheidszorg, Cultuur, Onderwijs en Vorming.

In deze periode steeg de tewerkstelling in de sector van de sociale en culturele dienstverlening met bijna 30.000 eenheden, zijnde 10 procent. Dat bracht de tewerkstelling in deze sector in 1985 op nagenoeg 320.000 eenheden.

De totale tewerkstelling in Vlaanderen verminderde in deze periode met 1,9 procent. Gezien de omgekeerde evolutie in de sector van de sociale en culturele dienstverlening (SCD) groeide het aandeel van deze sector in de totale tewerkstelling van 18,5 procent in 1980 tot 20,8 procent in 1985, al blijft het voorlopig onduidelijk in welke mate deze evolutie al dan niet toe te schrijven is aan de omschakeling van een aantal voltijdse betrekkingen in deeltijdse banen.

De vrouwelijke tewerkstelling heeft zich in deze periode nog versterkt. In 1985 waren er van elke 1.000 tewerkgestelden in de SCD-sector 629 vrouwen, of 63 procent. Ter vergelijking: de feminisatiegraad van de totale tewerkstelling bedraagt 35,1 procent.

Een regionale opsplitsing van de tewerkstelling in de SCD-sector toont aan dat 30 procent ervan zich in de

Provincie Antwerpen situeert, 25 procent in Oost-Vlaanderen en 20 procent in West-Vlaanderen. Het resterende kwart van de tewerkstelling kan nagenoeg gelijkmatig worden verdeeld over Vlaams Brabant en Limburg.

Het onderzoek naar de onderscheiden subsectoren — cultuur, onderwijs en vorming en gezondheidszorg — heeft de geringe betekenis van de culturele sector qua tewerkstelling blootgelegd (1985 — relatief : 2,27 procent ; absoluut : 7.238 personen). Over de periode 1980-1985 vermindert het relatieve gewicht van de sector Onderwijs en Vorming (1985 — relatief : 55,45 procent ; absoluut : 176.946 personen volgens RSZ ; 148.459 personen volgens Openbaar Ambt) ; de gezondheids- en welzijnzorg kent daarentegen een groei (1985 — relatief : 42,28 procent ; absoluut : 134.944 personen).

Deze gegevens, heren Ministers, versterken ons pleidooi voor meer weddetoelagen, meer inspanningen voor de tewerkstelling in de sociaal-culturele sector, ook wegens de al zo dikwijls herhaalde hoge mate van „return” en van de gunstige economische neveneffecten.

Mijn derde onderwerp, mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, is als het ware bijna opgedragen aan de dreigende teloorgang van het muziektheater, met andere woorden aan de ernstige problemen die de Opera voor Vlaanderen bedreigen. Wees gerust, ik ga mij niet wagen aan zelfs goed bedoelde raadgevingen aan de Minister over wat hij doen of laten moet in een ondankbaar dossier dat vol problemen zit en dat zijn voorgangers hem zonder enig perspectief hebben nagelaten. Het is wellicht goed voor de aanwezige collega's, waarvan ik weet dat zij belangstelling hebben voor dit probleem, eraan te herinneren dat de toestand van de beide opera's, toen men besloot tot de oprichting van de intercommunale opera voor Vlaanderen, catastrofaal was. Maar ook de huidige formule is niet de goede gebleken. Zeker, wij kregen in Vlaanderen ook nooit de middelen bijeen die de nationale Munt ter beschik-

king kreeg. De renovatie van het gebouw van de Munt, nog niet zo lang geleden, kostte bijna het dubbele van wat men nu in Gent zou moeten investeren in een gebouw dat zoveel jaren werd verwaarloosd, maar niemand spreekt daarover.

Maar toen de Minister van Cultuur zoveel jaren geleden, een aantal onder ons waren er al bij, de huidige directeur uit het buitenland naar de Munt haalde, bleek het en blijkt het een uitermate geslaagde artistieke gok te zijn geweest. Toen diezelfde Minister van Cultuur voor de Opera voor Vlaanderen een ambtelijke directeur aanstelde bleek het integendeel een regelrechte teloorgang te worden. Daarbij kwam nog — wij mogen dat niet vergeten — dat sommige provinciale partners die oorspronkelijk waren voorzien uiteindelijk financieel niet meespeelden, wat zeer vlug een financiële strop betekende, waarvan de Gemeenschap inderdaad het kind van de rekening werd.

Intussen zijn er uw veel besproken plannen tot oprichting van een VZW „Vlaamse Operastichting”.

Mijnheer de Minister, ik spreek niet alleen in persoonlijke naam, maar ook namens mijn fractie. Als overtuigd voorstander van het behoud van zowel de kassieke opera als het eigentijds muziektheater was ik eerder verheugd, en zelfs opgelucht, toen ik gisteren in de krant kon lezen dat ook de Gentse gemeenteraad — zij het voor sommigen met een begrijpelijke aarzeling en zekere voorwaarden — akkoord gaat om toe te treden. Ik denk dat het goed is dat de Stad Gent de technische kosten op zich wil nemen om te bekomen dat, tijdens de periode van de hoogst noodzakelijke renovatiewerken aan het operagebouw, de continuïteit van het opera- en concertleven kan worden verzekerd.

Mijnheer de Minister, ik heb daarbij volgende vraag, want ik ben geen lid van de gemeenteraad van Gent.

Mag ik uit de goedgekeurde motie van het Gentse stadsbestuur besluiten dat u bereid is positief in te gaan op het zogenaamde protocol over de

Seeuws

sociale gevolgen van het herstructureringsplan voor het operapersoneel dat door de vakbonden werd voorgelegd aan de Raad van Bestuur van de Intercommunale Opera voor Vlaanderen? Graag kreeg ik daarop straks een duidelijk antwoord.

Toch moet gezegd worden — en ik neem aan dat niemand dat zal ontkennen — dat eens te meer personeel en publiek het slachtoffer dreigen te worden van de verwaarlozing van het operabeleid. Wij zijn gewonnen voor een nieuwe aanpak, maar niet ten koste van mensen die onrechtvaardig zouden worden behandeld. Men kan daarenboven niet altijd alles weer herleiden tot een centenkwestie. Muziektheater is in de eerste plaats een zaak van artistiek beleid.

Voor de nieuwe Operastichting, mijnheer de Minister, moet er een artistiek leider komen met ervaring en inzicht in het operagebeuren en in de wereld van zang en muziek. Vlaanderen mag zich niet vergapen aan wat andere operahuizen brengen, maar moet een eigen hoogstaand muziektheater ontwikkelen, dat ongetwijfeld een brede belangstelling zal opwekken bij een veel ruimer publiek dan dit tot op heden het geval was.

Collega's, in dat kader wou ik nog een persoonlijke bedenking kwijt. Wij verheugen ons uiteraard zeer oprecht over persberichten die wij lezen, vooral over de brede culturele uitstraling en de Europese erkenning van Antwerpen als cultuurstad van wereldformaat. Reeds vele jaren heb ik grenzeloze bewondering voor wat het Bestuur van de Stad Antwerpen vooral na de oorlog heeft gepresteerd. Ik heb daarbij echter een kanttekening, mijnheer de Minister, die niet nieuw is maar die ik zal trachten steeds weer anders te verwoorden, tot het doordringt bij alle collega's en vooral bij het beleid. Het is onder meer de opdracht van de Minister van Cultuur er zorg voor te dragen dat de culturele impulsen vanuit de overheid voldoende gespreid worden over alle geledingen en streken van de Vlaamse Gemeenschap. Geloof mij — en de collega's die mij

kennen weten dat ik dat goed bedoel — na Brussel mag er geen tweede „Ville-Lumière” komen. Door een middelpuntvlindende kracht zou dat wel eens vlugger kunnen gebeuren dan wij voorzien.

Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, mijn vierde en laatste bedenking gaat over een ander zeer actueel educatief onderwerp, met name de zogenaamde basiseducatie. Ook over deze belangrijke nieuwe ontwikkeling inzake volwassenenvorming hebben wij in openbare vergadering een amendement ingediend dat wij graag iets uitvoeriger willen motiveren en belichten.

Basiseducatie is geen nieuw begrip. Het wordt in Vlaanderen al geruime tijd gehanteerd en het komt vooral voor in de context van de volwasseneducatie. Het wijst op nieuwe oriëntaties in het denken en in de praktijk, op alles wat te maken heeft met opleiding, onderwijs en vorming van volwassenen in ons land. Bovendien wordt met deze nieuwe benadering ook aangesloten bij recente ontwikkelingen in ons omringende landen.

Ik ben blij dat ik mijn toelichting omtrent deze materie kan naar voren brengen in het bijzijn van de twee Ministers die zo nauw bij deze problematiek zijn betrokken. Ik dank de Minister van Onderwijs voor zijn aanwezigheid tijdens dit debat, evenals de Minister van Cultuur wiens aanwezigheid vanzelfsprekend is.

Ondanks het bestaan van de algemene leerplicht en ook na de recente overheidsmaatregelen voor de verlenging van de leerplicht en allerlei vernieuwingen in het onderwijs, verlaten veel volwassenen de school zonder het beoogde effect.

Sommigen hebben de school vroegtijdig verlaten en de verworven kennis en vaardigheden zakken dan snel weg. Velen kunnen niet of nauwelijks lezen en schrijven. Hun getal wordt in de Vlaamse Gemeenschap — en dat is toch wel verontrustend — geraamd op ruim 5 procent van de niet meer leerplichtige bevolking.

Binnen het onderwijs voor sociale promotie, dat daar gedeeltelijk een antwoord tracht op te geven, zijn de laaggeschoolden een eerder beperkte groep en in het circuit van de RVA-beroepsopleidingen wordt door het steeds toenemend accent op opleidingen in functie van technologische innovatie, de toegang voor de laaggeschoolde volwassenen erg bemoeilijkt.

Het probleem van de educatieve achteruitstelling wordt echter nog best geïllustreerd aan de hand van cijfermateriaal. Uit NIS-statistieken blijkt dat in de Vlaamse Gemeenschap ruim 900.000 of 22,3 procent van de niet meer leerplichtige volwassenen lager onderwijs heeft gevolgd. Het is daarenboven algemeen bekend dat de meerderheid van de werklozen beschikt over een opleidingsniveau beneden het lager secundair niveau. Voor langdurig werklozen is dat in nog grotere mate het geval. Zo blijkt dat 52 procent van de uitkeringsgerechtigde werklozen sedert meer dan twee jaar zonder werk zit. In de leeftijdsgroep van 25 tot 35 jaar is 43 procent al langer dan 5 jaar werkloos. De werkloosheid is volgens verschillende studies vooral een probleem voor mensen met een geringe opleiding die niet verder geraakt zijn dan het lager secundair onderwijs. Van de mannelijk langdurig werklozen heeft 78 procent een lage opleiding genoten. Bij de vrouwen gaat het om 67 procent.

Sinds 1978 zijn er in de praktijk meerdere initiatieven genomen om een geschikt educatief aanbod voor laaggeschoolden te ontwikkelen, meestal trouwens hetzij op privé-initiatief. Vanaf 1979 ontstond in Vlaanderen het bekende alfabetiseringswerk. Op initiatief van een groep vrouwen en met medewerking van de stad Leuven ontstond vanaf 1980 het tweede kansonderwijs. Vormingsinstellingen ontwikkelden het project Opnieuw-Gaan-Leren.

In het kader van het onthaalbeleid voor migranten in de voorbije jaren werd werk gemaakt van de organisatie van specifieke alfabetiseringsprogramma's.

Seeuws

Ten slotte wordt sinds 1984 binnen de RVA-opleidingen zogenaamde schakelopleidingen georganiseerd, met het accent op vaardigheden om aansluiting, of opnieuw aansluiting te krijgen op het arbeidsgebeuren.

Wat is nu de actuele toestand in het kader van wat wij in deze begroting de experimentele projecten basiseducatie noemen ?

In meer dan 80 gemeenten zijn op dit ogenblik initiatieven en projecten ontwikkeld, die tot de basiseducatie kunnen gerekend worden. Het overzicht van projecten en initiatieven in het geheel van de basiseducatie laat grote versnippering en een gebrek aan samenhang zien ; op verschillende plaatsen is het aanbod onvolledig uitgewerkt en eerder zwak geprofileerd.

Ook op het beleidsvlak is de versnippering groot ; de bevoegdheid over initiatieven ligt bij verschillende kabinetten en er wordt gebruik gemaakt van verschillende helaas beperkte geldstromen, wat meteen pleit voor een hergroepering van de middelen.

Ik denk daarbij onder meer aan het :

- budget volksontwikkeling — vijfde decreet — 56 miljoen frank,
- budget taallessen migranten — gezin en welzijn — 2,5 miljoen frank, en de budgetten volksontwikkeling — faciliteiten instellingen/vijfde decreet, tewerkstelling en **arbeid/vorming**, RVA-beroepsopleiding en het fonds onderwijs en vorming.

Wij stellen vast dat het werk in de basiseducatie momenteel nog erg weinig professioneel is uitgebouwd. Met uitzondering van de vijf experimenten zijn slechts enkele volwaardige jobs ter beschikking. Over het algemeen wordt gewerkt met vrijwilligers en nevenambtelijke medewerkers en een relatief groot aantal medewerkers in tijdelijke statuten zoals DAC, TWW. Deze situatie is nadelig voor de kwaliteit van het werk en laat niet toe een voldoende antwoord te bieden op een steeds groeiende behoefte.

De verderzetting van de vijf experimentele projecten zou ons toelaten om de verworven kennis en inzichten en de plaatselijke samenwerkingsverbanden te behouden en verder uit te werken ; daardoor kan een decreet op de basiseducatie op basis van goed materiaal tot stand komen.

Naar aanleiding van de bespreking in de Commissie heeft de Gemeenschapsminister van Cultuur overleg in het vooruitzicht gesteld met zijn collega, bevoegd voor onderwijs, om een bevestigende regeling te kunnen uitwerken. Ook u, Gemeenschapsminister Weckx heeft zich bij de commissiebespreking van de begroting van onderwijs en vorming in dezelfde zin uitgelaten. Totnogtoe is geen beslissing gekend, tenzij de intentie van de Gemeenschapsminister van Cultuur om de vijf experimentele projecten in afgeslankte vorm verder te zetten via het zogenaamde Vijfde Decreet.

Deze regeling is als dusdanig niet voor de basiseducatie gemaakt ; ze reduceert de vijf projecten tot het niveau van het doorsnee-project binnen de context van het decreet en ze geeft bovendien aanleiding tot een hele reeks onverantwoorde gevolgen waaronder :

- vermindering van personeel ;
- volstrekt onaangepaste normering ;
- kwaliteitsverlies door de **onmogelijkheid** om gedifferentieerd te werken ;
- verlies van vernieuwende **impulsen** ;
- verlies van samenwerking op lokaal vlak en
- blijvende versnippering in praktijk en beleid.

Daarom moet binnen de begroting van de Vlaamse Gemeenschap naar een meer geschikte oplossing worden gezocht. Een eerste stap daartoe is de bevoegdheidsoverdracht met betrekking tot de vijf *experimentele projecten van Cultuur naar Onderwijs, met behoud van het eigen karakter van de vijf projecten.

Alle betrokkenen dringen aan op het behoud van overleg en samenspraak tussen de initiatieven onderling en op landelijk niveau om een goed gestructureerde permanente uitwisseling van nieuwe ideeën mogelijk te maken in functie van beleid.

De verderzetting moet kunnen gebeuren zonder onderbreking, met behoud van alle arbeidsplaatsen in een volwaardig statuut en met het equivalent aan middelen voor alle projecten. Wat de normering betreft, kunnen de resultaten van het experiment als richtinggevend worden beschouwd. De stabiliteit die in het nabije verleden was opgetreden, moet kunnen behouden blijven.

Bij de zelfstandige verderzetting rijst de vraag naar continuïteit in de ondersteuning. Daarover moeten op korte termijn voorstellen worden uitgewerkt.

Het administratief toezicht moet best zodanig worden geregeld dat uitgegaan wordt van de exemplarische functie van de vijf projecten, zonder dat de wetmatigheden van bestaande regelingen worden geïntroduceerd. Daarvoor is het verderzetten van rapportering en de systematische beschrijving van de praktijk noodzakelijk.

Mijnheer de Voorzitter, met het oog op de toekomst zijn de Vlaamse socialisten van oordeel dat de basiseducatie het best zou worden georganiseerd via een planmatige oprichting van wat wij zouden noemen „centra voor basiseducatie”, met een redelijke spreiding en met een lage toegangsdrempel.

Op de talrijk bijgewoonde studiedag die wij over dit onderwerp onlangs hebben gehouden, kwam men tot het besluit dat die centra voor basiseducatie het best zouden worden opgericht op gemeentelijk of intercommunaal initiatief en op pluralistische grondslag moeten worden georganiseerd.

De financiering en de erkenning van deze centra moet bij decreet worden geregeld volgens het principe dat de Vlaamse Gemeenschap voor de financiering van de personeelskosten

Seeuws

en een forfaitair bedrag voor de werken zorgt, terwijl de kosten voor infrastructuur door de gemeenten gedragen worden. De Provincies zouden de opleidingen en bijscholingen van de medewerkers en de materiaalvoorziening voor hun rekening nemen.

Onze keuze om het beleid voor de basiseducatie te enten op de initiatieven van de lokale besturen betekent dus niet dat die taak slechts door de gemeenten zou worden gedragen. Basiseducatie is een algemene beleidsopdracht met een verantwoordelijkheid verdeeld over de verschillende bestuursniveaus : nationaal, provinciaal en lokaal.

Nochtans blijft de lokale organisatie een bijzonder belangrijk punt in de verdere ontwikkeling. Zorgvuldig overleg, waarbij nagegaan wordt hoe de hierboven genoemde principes kunnen worden uitgewerkt, is gewenst. De ervaringen met het experiment basiseducatie leren ons dat het opbouwen van nieuwe bestuurlijke constructies een intensief proces van samenspraak en planning veronderstelt.

Na de totstandkoming van een decreet op de basiseducatie kan de ontwikkeling van de beleidsinitiatieven op lokaal vlak verder in fases verlopen. Men kan starten met het overleg in verband met de educatieve planning. Dit houdt in dat groepen die reeds volop bezig zijn met initiatieven voor de basiseducatie, gecontacteerd worden. Zo kan een globaal werkplan worden opgesteld en kunnen regelingen worden uitgewerkt. Men zou hier kunnen denken aan de oprichting van een bestuurscommissie of een gemeentelijke of intercommunale overleggroep. We moeten vooral vermijden dat van bij de start van dit zo belangrijk initiatief op nieuw verzuiling zou optreden.

Tot daar, mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister en geachte collega's, een aantal bedenkingen over een actueel probleem dat ons allen intensief bezighoudt. Wij leven in een tijdperk waarbij wij niet enkel geconfronteerd worden met het pro-

bleem van het hoge aantal **ondergeschoolden**. Wij zullen ook te maken krijgen met „computer-analfabeten”, die tweevoudig gehandicapt zullen zijn.

Waar het schoolse systeem niet slaagt, moeten we, naar buitenlands voorbeeld, meer middelen vrijmaken voor basiseducatie, onderwijs voor volwassenen en tweede kans onderwijs.

De communautarisering van het onderwijs zal misschien nét op tijd komen zodat de Minister het belangrijk buitenschools project, dat **basiseducatie** zou moeten zijn, zal kunnen realiseren in samenspraak met alle educatieve krachten in Vlaanderen.

De Voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw T. Merckx-Van Goeij (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, met uw goedvinden zou ik het tijdens mijn uiteenzetting even willen hebben over een bepaald aspect van het Cultuurbeleid, namelijk de Monumentenzorg.

De Voorzitter van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen heeft onlangs in een brief aan de leden van de Raad, aandacht gevraagd voor de monumentenzorg in Vlaanderen.

Hij wijst daarbij op zowel het klein aantal monumenten dat de jongste jaren werd beschermd als op de zeer beperkte middelen die de Vlaamse Gemeenschap uittrekt voor de restauratie van haar monumentaal erfgoed.

Ik wil hier niet ingaan op de problematiek van het aantal te beschermen monumenten. Het is ongetwijfeld juist dat Vlaanderen een zeer rijk historisch erfgoed heeft. Het is meen ik de plicht van eenieder er het zijne toe bij te dragen dat dit patrimonium voor de toekomst bewaard blijft.

Een van de belangrijkste opdrachten waarvoor onze samenleving zich geplaatst ziet, is de organisatie van haar leefruimte. Het verdwijnen van een aantal monumenten, stads- en dorpsgezichten met een historische of es-

thetische waarde vormt onmiskenbaar een bedreiging van een evenwichtig leefmilieu voor deze, maar ook voor komende generaties.

Wij willen daarbij evenwel niet vervallen in een soort fetisjisme van de cijfers. Op zichzelf zegt het aantal beschermde monumenten natuurlijk niets. De bescherming van monumenten is geen doel op zich, wel het behoud van deze monumenten, de staat waarin deze monumenten zich bevinden en de functie, die ze in onze samenleving en in het **maatschappelijk** leven vervullen.

Wij zouden, met enige overdrijving, kunnen zeggen dat de bescherming van een werkelijk bedreigd monument, de beste manier is om het op korte termijn helemaal te laten verdwijnen. Het zou in dit verband bijvoorbeeld interessant zijn van de Minister te kunnen vernemen welk percentage van de kredieten voor restauratie van monumenten nu al besteed wordt aan dringende instandhoudingswerken en de wijze waarop dit aandeel voor dringende instandhoudingswerken de jongste jaren is gestegen.

Wij beseffen zeer goed dat de middelen van de Vlaamse Gemeenschap zelf zeer beperkt zijn. En ook de beste Minister van Cultuur kan toch maar die middelen aan de monumentenzorg besteden, die hemzelf in de verdeling van de kredieten binnen de Vlaamse Executieve zijn toegewezen.

Er heeft ontegensprekelijk in de culturele sector een herverdeling van de kredieten plaatsgevonden en dit ten voordele van de rest van de culturele sector.

De stijging van de kredieten voor burgerlijke monumentenzorg bedraagt van in 1988 in absolute cijfers 12 miljoen frank ten overstaan van 1982.

Voor de beschermde gebouwen voor erediensten is de toestand nog **zorgwekkender**, daar werd het beschikbare krediet bijna tot de helft herleid.

Het zou zeer interessant zijn daarvan de redenen te mogen kennen. Immers welke ook de persoonlijke le-

Merckx-Van Goey

vensbeschouwing van eenieder van ons is valt het niet te ontkennen dat deze monumentale kerken getuigen zijn van onze geschiedenis op cultureel en maatschappelijk vlak. Het laten vervallen of verkrotten van deze kerkgebouwen staat in onze ogen gelijk met een geschiedenisvervalsing die van dezelfde aard is als deze die wel eens in totalitaire staten wordt gepleegd, waar ook wel eens hele hoofdstukken uit de geschiedenisboekjes zijn verwijderd.

Minister P. Dewael : Mevrouw Merckx, wat is uw referentiejaar ? Als u het heeft over halvering van de kredieten, bestemd voor de monumentale kerken, over welk tijdstip heeft u het dan ? Ik kan u zeggen dat er sedert mijn ambtsaanvaarding een stijging is van de kredieten voor de monumenten en landschappen in het algemeen en een herschikking ten voordele van de monumentale kerken in het bijzonder, omdat daar — en dat onderken ik volkomen — de nood het hoogst is. Als u spreekt van een halvering zou ik toch willen weten van welk jaar u uitgaat.

Mevrouw T. Merckx-Van Goey : Ik heb de cijfers hier niet bij mij op de tribune maar ik baseer mij op de kredieten — waarvan u trouwens melding heeft gemaakt — waarvoor principiële toezeggingen zijn gebeurd en waar, ingevolge de beslissing van de Executieve eind vorig jaar voor nagenoeg 3 miljard frank dossiers zijn teruggestuurd. Het is een combinatie van de cijfers van toezeggingen die zijn gebeurd, en van de bedragen die nu in de begroting zijn ingeschreven en de cijfers van de begroting nu zijn de helft van deze van 1982. Ik besef ten volle dat u niet méér kredieten ter beschikking kan stellen voor monumentenzorg van deze die u in het kader van het globale Executievebeleid zijn toegemeten.

Wat mijns inziens wel tot de mogelijkheden van de Gemeenschapsminister van Cultuur behoort, is het zoeken naar formules om de inspanningen van zowel de ondergeschikte besturen als van de Vlaamse Gemeenschap derwijze te bundelen dat

een maximaal resultaat wordt bereikt.

Het is onze ervaring dat de gedecentraliseerde besturen de jongste 10 jaren veel gevoeliger zijn geworden voor de monumentenzorg. Zij zijn bereid op dit stuk inspanningen te leveren en zelfs meer inspanningen te doen dan die waartoe ze wettelijk worden verplicht, maar dat onder bepaalde voorwaarden, in de eerste plaats dat zij enig zicht hebben op de termijnen waarbinnen restauraties van beschermde monumenten kunnen worden gerealiseerd.

Nu is het zo, dat na een beschermingsprocedure, die in het beste geval twee jaar aansleept, uiteindelijk een restauratiedossier kan worden opgesteld. Dan is het eindeloos wachten op de goedkeuring van het restauratiedossier. Zo lang wachten, dat vaak ondertussen nog eens de bijzondere procedure voor dringende instandhoudingswerken moet worden ingezet. En dan hebben we het nog niet over de eindeloze **slak-kengang** van zo'n restauratiedossier.

Ik wil enkele voorbeelden geven. Een eerste is dat van de abdij van Tongerlo. Toegegeven dat het een belangrijk restauratiedossier is. Eerst wordt door de eigenaar een restauratiedossier voor een gedeelte van de abdij ingediend. Op aandringen van de administratie wordt een globaal dossier opgemaakt. Als dit dossier al enkele jaren op de wachtlijst staat, wordt vanuit de administratie meegegeeld dat, omwille van de financiële haalbaarheid, het dossier best wordt opgesplitst. Hetgeen ook gebeurt, maar de restauratie van Tongerlo blijft evengoed op de wachtlijst staan.

Ik geef u een ander voorbeeld. In 1983 besloot de kerkfabriek van de Sint-Katharinaparochie in Diegem een aanvraag tot subsidiëring van de restauratie van haar als monument geklasseerde kerk in te dienen. Het opmaken van een dossier dat aan alle regels voldoet kostte heel -wat moeite en tijd en bovendien ongeveer anderhalf miljoen Belgische frank. In 1985 werd het dossier door uw voorganger, Minister Poma, goedgekeurd. Helaas had het Ministerie in 1985 geen geld om toelating te geven voor

het starten van de werken. In 1986 en 1987 was dat geld er evenmin.

Ondertussen zijn dringend instandhoudingswerken noodzakelijk. Het mooiste komt nog, want als klap op de vuurpijl, is er de beslissing van de Vlaamse Executieve van 28 oktober 1987, waarbij alle dossiers die op 31 december 1987 geen principiële belofte van toelage hebben gekregen, naar de afzender werden teruggestuurd. Het betreft hier dossiers die reeds jarenlang — soms meer dan 10 jaar — op goedkeuring wachten.

Minister P. Dewael : Mevrouw Merckx, mag ik nu even ingaan op dit punt van uw betoog ? Het is mogelijk dat een antwoord in mijn globale repliek niet tot zijn recht zou kunnen komen.

U dient een onderscheid te maken tussen enerzijds het pakket van middelen en het bedrag dat wordt aangevend voor de restauratie van monumenten — dus ook voor de monumentale kerken — en anderzijds de nogal omslachtige procedure die in het kader van restauraties moet worden gevolgd.

Vroeger diende men eerst een principiële belofte te krijgen, waarna het betrokken bestuur in aanbesteding kon gaan, daarna diende een vaste belofte van toelage te volgen.

Een principiële belofte kost bij wijze van spreken niets.

Ik wijs erop dat een van mijn voorgangers — niet Karel Poma, maar wel de Minister bevoegd voor de Binnenlandse Aangelegenheden — in de Executieve van 1981 tot 1985, nogal kwistig omsprong met het verlenen van principiële beloften, zonder overigens te weten of er in zijn begroting wel voldoende middelen voorhanden waren om deze principiële beloften op korte termijn door vaste beloften te laten volgen.

Het resultaat was dat ik bij mijn aankomst op het departement van Cultuur, meer dan 1 miljard frank aan principiële beloften aantrof, uitsluitend in de sector van de kerken. Het spreekt vanzelf dat er een lange periode verstrijkt tussen het verlenen

Dewael

van enerzijds de principiële belofte en anderzijds de vaste belofte. Mijn visie is steeds geweest geen belofte te verlenen indien ik niet zeker ben dat zij op zeer korte termijn door een vaste belofte kan worden gevolgd. Het is trouwens in die context dat u het besluit van de Executieve van eind vorig jaar moet bekijken.

Bovendien wil ik er op wijzen dat die procedure thans zeer vereenvoudigd is. Wij hebben voor de Vlaamse Gemeenschap een uniforme procedure uitgewerkt, waarvoor men het systeem van de culturele infrastructuur als voorbeeld heeft genomen. Bijgevolg worden er geen principiële beloften meer gedaan, maar wordt er onmiddellijk een kostenraming opge maakt op basis waarvan een belofte volgt, die in de eindfase eventueel kan worden verbeterd.

Dat systeem was eigenlijk reeds van toepassing voor de culturele infrastructuur en daarop worden nu de monumenten- en de landschapszorg, de sportinfrastructuur, enzovoort, geïntegreerd. Het gaat hier dus om het vereenvoudigen en verkorten van een procedure die moet leiden tot de restauratie van een monument. Men dient een duidelijk onderscheid te maken tussen enerzijds de omvang van de middelen en anderzijds de procedure die inzake de principiële en de vaste belofte moet worden gevolgd.

Ik begrijp zeer goed dat u bezorgd is over het feit dat veel opdrachtgevers de besturen met de vervelende situatie worden geconfronteerd dat ingevolge de principiële belofte, die ze destijds hebben ontvangen en die niet binnen een bepaalde periode werd omgezet in een vaste belofte, zij aldus de ganse procedure opnieuw moeten volgen. Dit besluit van de Executieve geldt niet enkel voor Cultuur, maar geldt voor alle leden van de Executieve.

Mevrouw T. Merckx-Van Goeij : Wat ook de redenen voor het besluit van de Executieve eind vorig jaar moge zijn geweest, denk ik toch dat de gevolgen ervan voor de monumentenzorg zeer nefast zijn. Boven-

dien is de overgangsbepaling niet alleen zeer streng voor deze sector, maar zij zal bijna onhoudbare gevolgen hebben.

In de Commissie heb ik u een overzicht gevraagd van de nog niet afgehandelde dossiers. Hoeveel dossiers werden teruggestuurd ? Ik kan daaraan thans nog de probleemdossiers toevoegen. Voor de dossiers die reeds een principiële beslissing hebben bekomen zou het toch moeten mogelijk zijn dat een meer genuanceerde regeling wordt bekomen via een overgangsmaatregel en rekening houdend met de termijn verlopen sedert de principiële belofte. Ter zake zou men kunnen beslissen op basis van elk concreet dossier.

Men kan dan de vraag stellen wat dit voor de sector betekent als men inderdaad al zo lang met een dossier bezig is. Bovendien blijf ik ervan overtuigd dat die beslissing van de Executieve de rechtszekerheid en het geloof dat de burger nog kan of zou moeten hebben in het gegeven woord van de overheid, ondermijnt. Daarom wens ik toch uitdrukkelijk die inventaris van de hangende dossiers, gerangschikt naar burgerlijke monumenten en gebouwen voor de eredienst te bekomen. U heeft mij beloofd deze ter beschikking te stellen. Door dit niet te doen ontnam u mij de mogelijkheid om de inventaris te overlopen, te bekijken welke de probleemdossiers zijn en ervoor in dit debat de aandacht te vragen. Ik wil dus zeker geen voorbarige conclusies trekken.

Evenmin meet ik u ter zake kwader trouw aan, maar ik behoud mij toch het recht voor om naar concrete dossiers te verwijzen.

De Executieve heeft een beslissing genomen en graag vernam ik wat u, als Minister bevoegd voor en bezorgd om de sector Monumentenbeleid, op het gebied van het specifieke probleem van de principiële beloften heeft ondernomen ofwel om die nieuwe procedure voorlopig niet te moeten toepassen, ofwel om een andere overgangsregeling te bekomen. Beschikt u over een inventaris van de probleemdossiers ? Volgens welke criteria heeft u deze lijst samenge-

steld ? Wat heeft u voor die specifieke probleemdossiers ondernomen ?

Minister P. Dewael : Sta mij toe u onmiddellijk te antwoorden. Dit zijn immers vragen die in de globale repliek wel aan bod kunnen komen, maar dan aan kracht zouden inboeten. Als een regeling globaal is, mevrouw Merckx, dan is zij ook globaal. Ik ben met andere woorden niet de enige Minister van de Executieve die geconfronteerd wordt met het probleem dat er onvoldoende middelen zijn om aan de vraag te voldoen. Andere collega's bevinden zich in dezelfde situatie.

Als de Executieve de globale beslissing treft om een aantal dossiers vervallen te verklaren, omdat zij niet in een bepaalde tijdspanne van principiële naar vaste belofte zijn overgegaan, dan impliceert dit niet dat elke Minister nadien uitzonderingen kan bepleiten. Dan hebben algemene regels geen zin. Die algemene regel is overigens ingegeven — dat moet u ook voor ogen houden — door het feit dat een aantal dossiers wegens de tijdrovende procedure, niet meer actueel zijn. Als een aanbesteding drie jaar geleden plaatsvond, kan men zich afvragen of prijzen en dergelijke nog wel actueel zijn.

De fout uit het verleden is dat men lichtzinnig beloften heeft gedaan, zonder de zekerheid dat men op korte termijn de nodige middelen voor een vastlegging zou hebben. Op basis van een principiële belofte kan het opdrachtgevend bestuur een aanbesteding doen en dan worden er terecht verwachtingen gecreëerd.

Mevrouw T. Merckx-Van Goeij : Daaraan heeft de burger eigenlijk weinig boodschap. Diegenen die de dossiers hebben opgesteld evenmin.

Minister P. Dewael : Inderdaad. Als ik eind 1985 Minister werd stelde ik vast dat er voor de monumentale kerkenbouw alleen al voor meer dan 1 miljard frank principiële beloften waren verleend. Mijn begroting bedraagt ongeveer 250 miljoen frank. Ik zou de begroting een volle legislatuur lang alleen daarvoor moeten gebruiken als ik die principiële beloften van mijn voorganger wil uitvoeren.

Dewael

Tot ongenoegen van heel wat besturen heb ik rigoureuus de politiek gevolgd dat er geen enkele principiële belofte meer werd gedaan zolang de erfenis uit het verleden niet was aangezuiverd. Nu heeft de Executieve tabula rasa gemaakt. De principiële beloften vervallen. Wij gaan werken met een vernieuwde procedure. De fouten die de huidige precaire toestand hebben veroorzaakt zijn gebeurd vóór 1985.

De heer A. De Beul : En dan nog wel door een vrijzinnige.

Mevrouw T. Merckx-Van Goey : De toekomst is van belang. Bij ondergeschikte besturen en bij gemeenten bestaat er een grotere interesse voor deze problematiek, en ook een grotere bereidheid om daar iets aan te doen, en ervoor te betalen. Zij moeten zeker zijn van het gegeven woord van de overheid, van de Gemeenschap en van de Minister.

Het moet mogelijk zijn om gemeente per gemeente afspraken te maken. De gemeentebesturen kunnen dan hun deel bijdragen, op voorwaarde dat zij inzicht krijgen in de timing waarin de werken kunnen worden uitgevoerd. Zij moeten ook als volwaardige partners in de monumentenzorg worden behandeld. Dat veronderstelt een wijziging van de mentaliteit bij de behandeling van de dossiers.

Mijnheer de Minister, ik verneem dat u zelf, en uw Kabinet, dit soort gesprekken reeds hebt opgezet met sommige steden. Laat het niet blijven bij wat vingeroefeningen, maar maak er een systeem van.

Ten tweede : rekening houdend met jaar na jaar doorgevoerde besparingen op de kredieten van de monumentenzorg, verdient het toch aanbeveling, in de Vlaamse Regering een soort inhaaloperatie op te zetten, weze het dan door het ter beschikking stellen van een eenmalig biezonder krediet, voor de monumentenzorg.

„Point n'est besoin d'espérer pour entreprendre, ni de réussir pour persévérer !”

De Voorzitter : De heer De Beul heeft het woord.

De heer A. De Beul (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in de geest van het citaat waarmee mevrouw Merckx is geëindigd, zal ik wel volhouden, maar uiteraard de uitvoerige besprekingen die in de Commissie hebben plaatsgegrepen, in dit halfroond niet overdoen. Toch wensen wij opnieuw enkele punten aan te kaarten, met de bedoeling, enerzijds, mijnheer de Minister, u te stimuleren tot een meer daadwerkelijke aanpak in bepaalde sectoren — ik denk hierbij aan de internationale culturele samenwerking — en, anderzijds, u ervoor te waarschuwen u niet te verbranden aan bepaalde delicate materies. Ik denk hierbij aan het openbare bibliotheekwerk.

Vooreerst wens ik de aandacht van de Minister te vragen voor een thema dat tijdens de Commissiebesprekingen niet aan bod is gekomen, met name de bescherming en de luister van onze taal. De bescherming en de luister van de taal is sinds 1970 één van de prioritaire opdrachten voor onze cultuurgemeenschap. Deze opdracht slaat niet alleen op de bescherming van ons taalgebied tegen eventuele aanspraken of bedreigingen uit de andere Gemeenschappen, maar heeft ook betrekking op het inhoudelijke aspect van het taalgebruik.

Maatregelen tot kwaliteitsverbetering van de in de Gemeenschap gebruikte taal zijn denkbaar ; de taal als onderwerp van wetenschap, de taal als communicatiemiddel van de wetenschappen, de taal als medium van letteren en kunsten, het onderwijs van de taal en van de letteren en, meer in het algemeen, de taal als instrument van maatschappelijk verkeer. De Vlaamse Gemeenschap heeft deze opdracht gedeeltelijk toevertrouwd aan de Nederlandse Taalunie. Met de haar door de Vlaamse en Nederlandse Regeringen vrij krenterig toebedeelde middelen levert deze supranationale instelling ongetwijfeld goed werk. Men kan alleen maar de hoop uitspreken dat de bewindslieden in onze beide landen de Taalunie in de komende jaren

constructiever en met grotere financiële welwillendheid zullen behandelen dan tot hiertoe het geval is geweest.

Het zou nochtans te gemakkelijk zijn te veronderstellen dat met het jaarlijks toeschuiven van een dotatie aan de Taalunie de kous af is. Ook binnen het exclusieve bevoegdheidsgebied van de Vlaamse Gemeenschap is er nog heel wat te doen. Laten wij ons vooral niet blindstaren op de niet altijd ongefundeerde vaststelling dat het taalgebruik in Vlaanderen erop vooruitgaat. De dagelijkse feiten wijzen erop dat het gebruik van een correcte en keurige spreektaal in Vlaanderen nog lang niet veralgemeend is en dat onderwijs, vormingswerk en cultureel werk ter zake voor een moeilijke maar noodzakelijke opdracht staan.

De gevolgen, ook inzake taalgebruik, van eeuwen culturele achterstelling en achterstand, moeten verder ongedaan worden gemaakt. De aanpak van deze specifiek Vlaamse problemen kan niet aan de Taalunie worden overgelaten.

Daar komt een heden in alle Westerse landen vastgesteld beschavingsfenomeen bij, met name de onrustbarende achteruitgang bij de jongere generatie van de beheersing van de schrijftaal. In deze tijd van beeldcultuur zijn daar ongetwijfeld veelvuldige verklaringen voor. Het zou goed zijn dat het onderwijs eerlang helemaal tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap zou behoren om maatregelen te kunnen treffen om dit probleem ten gronde aan te pakken.

Zorg voor de bescherming van de eigen taal is thans allerminst exclusief een stokpaardje van de Vlaamse Beweging. Men hoeft er slechts af en toe Franse kwaliteitskranten op na te slaan om tot de bevinding te komen dat de hoogste kringen in Frankrijk met deze problematiek bezig zijn.

Mijnheer de Minister, wij zijn dan ook zo vrij geweest vorige week bij de Vlaamse Raad een kaderdecreet in te dienen betreffende de bescherming en de luister van de taal van de Vlaamse Gemeenschap. Dit kader-

De Beul

decreet bevat onder meer de actualisering van het decreet van 10 december 1973, betreffende het officiële taalgebruik door de Nederlandse Cultuurgemeenschap in België en voorziet, naast een omschrijving van wat met Nederlands precies wordt bedoeld, een aanpassing en wijziging van het decreet van 12 maart 1975, betreffende de Raad voor Taaladvies.

Mijnheer de Minister, wij hopen dat u mede de totstandkoming van decreet zal steunen, omdat het tegemoet komt aan de bekommernis van de velen die hopen dat een meer autonoom Vlaanderen intellectuele ambitie en cultureel zelfrespect in de hand zal werken.

Vervolgens kom ik tot de internationale culturele samenwerking.

De internationale culturele samenwerking staat hoog in het vaandel van de Executieve ingeschreven. Dat blijkt alleszins uit de Regeringsverklaring. Hierbij verwijs ik naar de bladzijden 6 en 13 ervan. De begrotingscijfers echter geven heel wat anders weer. De desbetreffende kredieten werden verminderd van 157,8 miljoen frank tot 120 miljoen frank; dit is zowat een vermindering met één vierde. Bovendien was men dan nog de kredieten voor het Vlaams Cultureel Centrum „De Brakke Grond” in Amsterdam, ten belope van 19,4 miljoen frank, vergeten in te schrijven. Dat is de realiteit.

Zulks brengt met zich mee dat men een krediet van slechts 91,6 miljoen frank heeft en daarin zijn dan nog begrepen het batig saldo van de tentoonstelling „De Vrouw in het Rijk van de Farao's”. Welnu, met die 91,6 miljoen frank moet de uitvoering worden verzorgd van 47 culturele akkoorden: de deelname aan jaarlijkse boeken- en filmmarkten, de aankoop en de verspreiding van vertalingen, de deelname of subsidiëring van internationale theater- en muziekfestivals, alsmede initiatieven en de buitenlandse programmatie van culturele centra en gespecialiseerde instellingen, het uitzenden van theater- en muziekgroepen, het inrichten of uit-

sturen van internationale tentoonstellingen, onder meer bijvoorbeeld de deelname aan de Biënnale van Venetië.

Mijnheer de Minister, u kan niet tegelijk beweren dat cultuur nog steeds ons beste visitekaartje is — zoals u enkele weken geleden aan „Het Belang van Limburg” hebt gezegd — en inmiddels de internationale cultuurkredieten in uw begroting met één vierde verminderen. Dit is eenvoudig misleiding van de goegemeente en een regelrecht nonsens-beleid.

Bovendien rijst de vraag of de Minister voor de internationale culturele samenwerking wel een bepaald beleid voert. Wij stellen bijvoorbeeld vast dat er voor de uitvoering van de culturele akkoorden geen prioriteiten werden vastgesteld en dat het in feite de betrokken administratie is die, bij gebrek aan beter, naar eigen goeddunken, moet handelen.

Inmiddels gaat het cultureel centrum „De Brakke Grond” in Amsterdam meer en meer de Belgicistische toer op en richt Sabena er bijvoorbeeld een Brussel-avond in, met de Franse liedjes van Jacques Brel, die gezonden worden — in het Frans uiteraard — door een Franstalige zanger, Patrice Brielle, terwijl in de foyer aan de Sabena-stand een reusachtige Belgische vlag hangt. Dat is de teneur in het Vlaams Cultureel Centrum te Amsterdam.

Een Vlaamse aanpak zou kunnen zijn — en ik richt mij ook tot Minister Weckx — dat men in het Cultureel Centrum De Brakke Grond de NCC-film over Brussel draait en dat men daaraan een interview met Johan Antierens over zijn Brel-biografie zou koppelen of dat men bijvoorbeeld aan Raymond van het Groenewoud zou vragen de Nederlandstalige versie van Brel-liedjes ten gehore te brengen. Tevens zou men dan ook best die reusachtige Belgische vlag vervangen door een leeuwenvlag.

De directeur van De Brakke Grond, die blijkbaar eerst Belg is en pas daarna Vlaming, runt deze instelling in een bepaalde richting. Nochtans wordt hij goed betaald door de Vlaamse Gemeenschap.

Ik acht het onbillijk dat de Minister zoiets toestaat en dat hij de betrokkene niet op zijn plichten wijst. Indien er echter geen concrete richtlijnen zijn, kan die man zijn zin blijven doen.

De Taalunie is een voorbeeld van beleid zonder geestdrift. Ook de Nederlandse bewindslieden lopen niet over van geestdrift. Ook voor hen zijn het crisistijden. De Nederlandse leden van de Interparlementaire Commissie van de Taalunie zitten vrijwel op dezelfde golfteugel als hun Vlaamse collega's. Met wat meer inspanning zou er uit het Taalunieverdrag veel meer te halen zijn. Onze noorderburen beseffen dat 20 miljoen Nederlanders samen sterker staan voor de culturele uitdaging van de integratie in het Europa van de jaren negentig.

Mijnheer de Minister, wij betreuren het dat u onze internationale culturele samenwerking feitelijk op een laag pitje laat branden. Dat is in strijd met de wensen die vóór enkele jaren in deze Vlaamse Raad zijn geuit door het unaniem aanvaardde van de resolutie van de heer Suykerbuyk die een plan uitwerkte voor onze buitenlandse culturele samenwerking. Wij hopen dat u tijdens de u resterende termijn deze resolutie ter harte neemt en dat het niet alleen blijft bij mooie en ronkende verklaringen.

Ik kom dan tot een delicate materie, namelijk het openbaar bibliotheekwerk. Wij danken u omdat u in de Commissie in uw inleiding zeer duidelijk heeft meegedeeld wat ons te wachten staat. Wij betreuren het dat sommigen het decreet op het openbaar bibliotheekwerk willen terugschreeven. Wij hadden graag gehad dat men rekening hield met het cultuurfenomeen van de verschuiving van de boekenwereld naar de wereld van de beeldcultuur, dus de verschuiving naar het audiovisuele. Indien het decreet wordt herzien, moet het worden aangepast aan deze trend die zich onverbiddelijk doorzet en die ons voor grote uitdagingen, onder meer financiële, stelt.

Ik stel echter vast dat men het decreet op het openbaar bibliotheekwerk in een volkomen andere richting wil herzien.

De Beul

Dit neemt niet weg dat wij wel akkoord kunnen gaan met enkele kleine wijzigingen. Wij aanvaarden dat men de norm van 5.000 inwoners naar 8.000 verhoogt voor die gemeenten, die nog niet over een plaatselijke openbare bibliotheek beschikken en die het wellicht moeten hebben van tussengemeentelijke samenwerking. Wij gaan ook akkoord met een herziening van de uitvoeringsbesluiten wanneer die in de richting gaan van een versoepeling van bepaalde normeringen vooral met het oog op kleine gemeenten.

Waar wij het echter helemaal niet mee eens zijn, is dat men voor de gemeenten die nog niet in orde zijn met de bepalingen van het decreet van 1978 en die dus reeds sinds 1 januari 1983 permanent in overtreding zijn, supplementair een nieuwe termijn van zes jaar toestaat met de hoop dat ze zich nog wel eens, in de toekomst, zullen conformeren aan de wettelijke bepalingen. Dat gaat niet op. Op die manier geeft u een premie aan de gemeenten die de wet saboteren of, anders uitgedrukt, die zich niet bij de wet wensen neer te leggen. Ik kan aannemen dat sommige kleine gemeenten het moeilijk hebben, maar vermits tussengemeentelijke samenwerking toegestaan is, moeten ook voor hen de financiële en andere problemen oplosbaar zijn.

Met deze terugschroefing en eigenlijk ondermijning van het decreet gaan wij in geen geval akkoord. Het is een regelrechte aanfluiting vooral voor de 248 gemeenten die wel in orde zijn. Als ik dan merk dat het afwijzingsfenomeen beperkt blijft tot enkele kleinere goed-lokaliseerbare gemeenten waar de invloed van het bisdom dominant is dan deze van de wetgever, verzet ik me zeker. In deze richting volgen wij u niet, mijnheer de Minister, en u zal ons op uw weg vinden, om het even of wij deel uitmaken van de Executieve of niet. Wij blijven bij het decreet van 1978 dat, spijtig genoeg, reeds een compromis is. Wij wensen niet dat dit op losse schroeven komt te staan.

Wij gaan ook niet akkoord dat men probeert om de lijst van de achttien

privaatrechtelijke plaatselijke openbare bibliotheken die nog resten van de initiële vijftig, aan te vullen tot wat men met een verkeerde voorstelling van zaken noemt „de lijst van vijftig bibliotheken van groot belang” ingeschreven in het decreet. De lijst moet beperkt blijven tot de resterende achttien.

De uitwerking van de wet van 1921 moet ophouden op de in het decreet van 1978 voorgeschreven datum. Wij wensen geen enkele premie te geven. De betrokken bibliotheken hebben nog tijd om zich in orde te stellen. Op zijn hoogst willen wij een stap in hun richting doen : 1 januari 1990 wordt dan de dead-line. Dat is de verste verschuiving die wij kunnen aanvaarden. Op die datum moet de wet door iedereen zijn toegepast.

Ik betreur dat dit achterhoedegevecht zich rond de openbare bibliotheken afspeelt. Het is beschamend voor onze gemeenschap. In plaats van een achterhoedegevecht zouden wij een voorhoedegevecht moeten leveren, namelijk door voor ons zelf proberen te bepalen op welke manier wij de uitdaging van de beeldcultuur opvangen. In werkelijkheid zitten wij nog met een achterstand inzake het klassiek openbaar bibliotheekwerk.

Indien u ons wil volgen, mijnheer de Minister, zullen wij u steunen en al degenen die met ons dezelfde richting willen uitgaan.

Op mijn beurt, mijnheer de Minister, wil ik iets zeggen over de monumentenzorg, maar ik zal deze materie benaderen met een enigszins andere appreciatie dan mevrouw Merckx.

Mijnheer de Minister, ik ben de mening toegedaan dat het met de monumentenzorg droevig gesteld is. Het aantal beschermingen van monumenten, stads- en dorpsgezichten en vooral van landschappen neemt, in vergelijking met de vorige jaren, af. Ik weet wel dat dit geen absoluut criterium is, maar toch heb ik de indruk dat de vaart er uit is. Nog belangrijker is dat de restauratiekredieten verminderen van 886,5 miljoen frank in 1979 tot 607,5 miljoen frank in 1987. Dat is op een periode van acht jaar een vermindering met ongeveer één

derde. Zulks zou nog veel storender zijn moesten wij de cijfers nemen van het monumentenjaar 1975, want dan heb ik stellig de indruk dat wij tot een halvering van de restauratiekredieten terugvallen. Dit, mijnheer de Minister, terwijl renovatie- en restauratiewerken zeer arbeidsintensief zijn en economisch dus zeer nuttig. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat alle betrokkenen uit die sector steen en been klagen, de Federatie van algemene bouwaannemers en de Nationale confederatie van het bouwbedrijf voorop. Ook de heer Herman Craeybeckx, Voorzitter van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, heeft zich op 4 mei jongstleden met wat ik zou noemen een smeekbrief, tot alle leden van deze Raad gericht om het dramatische van de toestand aan te klagen.

Andries van den Abbeele, oud-schepen voor Monumentenzorg van Brugge, grote stimulator van het monumentenjaar 1975 en Voorzitter van ICOMOS België, heeft in Trends van 5 mei jongstleden aangeklaagd dat wij nog steeds de UNESCO-conventie over de bescherming van het cultureel en natuurlijk wereldpatrimonium van 16 november 1972 niet hebben geratificeerd, ondanks het feit dat deze Conventie door de nationale Minister van Buitenlandse Betrekkingen reeds jaren geleden aan de betrokken Cultuurministers zou zijn overgemaakt. Daardoor, mijnheer de Minister, missen wij de internationale trein, wat niet alleen wil zeggen dat wij niet meedoen aan de inventaris over het wereldpatrimonium maar ook — en dat is, meen ik, zeer belangrijk — niet in aanmerking komen voor de UNESCO-kredieten inzake monumentenzorg. Bovendien missen wij kansen om onze techniek, onze know how ter zake in het buitenland via de UNESCO tot valorisatie te brengen.

Maar er is meer, mijnheer de Minister. Ook op het zuiver wetgevende vlak is het met de bescherming van ons cultureel erfgoed droevig gesteld. Het decreet van 17 november 1982 op de bescherming van het roerend cultureel patrimonium is niet „workable”, omdat u weigert de uitvoe-

De Beul

ringsbesluiten te publiceren die nochtans reeds sinds lange tijd door de administratie van uw departement zijn klaargemaakt en aan de Executieve kunnen worden voorgelegd en aldus in aanmerking komen om als volwaardige uitvoeringsbesluiten kracht van wet te krijgen.

Mijnheer de Minister, wij hebben de indruk dat de bescherming van het roerend patrimonium in onze Gemeenschap u in feite niets zegt, anders zou u op dat vlak een andere politiek voeren. Het is ook zo dat het derde luik inzake de wetgeving op de monumentenzorg, met name een decreet tot bescherming van de landschappen waar wij reeds jaren op wachten, er niet komt. Ook hier krijgen wij de indruk dat landschappenbescherming wellicht iets onfatsoenlijks is en eigenlijk in een taboesfeer zit. Deze non-politiek, mijnheer de Minister, verkoopt u onder het voorwendsel van een evaluatie en een herziening van het bestaande decreet van 3 maart 1976 inzake monumenten, stads- en dorpsgezichten, wat dan zou moeten leiden tot een globaal en allesomvattend decreet. Mijnheer de Minister, met deze aanpak staat u na twee en een half jaar nog nergens. De Commissie die er zich mee bezig hield, ligt, bij mijn weten, reeds meer dan een jaar stil. Kortom, inzake monumentenzorg is het heus wel nodig u enkele stimulansen te geven. Wij betreuren dat uw politiek op dat vlak sterk afsteekt met deze van uw voorganger die, hoewel het een bescheiden Minister was, die met zijn functie niet zo hoog opliep, in ieder geval inzake monumentenzorg toch wel een ander beleid voerde.

Tussendoor, mijnheer de Minister, wens ik een kleine opmerking te maken en een vraag te stellen in verband met het filmbeleid. Inzake het filmbeleid hebben wij tijdens de commissiebesprekingen met genoegen vernomen dat het Filmfonds opnieuw zal worden opgericht nadat het verleden jaar in een bui van onbegrip was afgeschaft, met natuurlijk enige nadelige financiële gevolgen. Maar de zonde wordt uitgewist. Er bestaat evenwel

nog een filmprobleem dat dringend moet worden opgelost, namelijk te weten aan wie de subsidies, ten bedrage van 1,5 miljoen frank, zullen worden toegekend voor het inrichten van het Antwerps Filmfestival.

De voormalige inrichtende VZW Film International Antwerpen is op de fles gegaan en twee concurrerende VZW's dienen zich nu aan als rechtmatige opvolgers, namelijk de VZW Antwerp Film Foundation en de VZW Film-Festival van Antwerpen. Graag vernamen wij van de Minister hoe hij dit probleem zal beslechten, aan wie hij de subsidies zal toekennen vooral als er geen toenadering tot stand komt tussen beide kandidaat-VZW's. Misschien mag ik u ook vragen, mijnheer de Minister, of u niet een positieve bijdrage kan leveren om de verstandhouding tussen beide VZW's tot stand te brengen. Ik weet dat het een moeilijk probleem is, maar wij zouden het ten zeerste appreciëren mocht u daarin slagen.

De heer W. Seeuws : Zouden wij ook via u aan de Minister mogen vragen om ook te bemiddelen in die zin dat er geen conflicten ontstaan tussen Gent en Antwerpen, onder meer wat de keuze van de data van de manifestaties betreft.

De heer A. De Beul : U weet dat Antwerpen nooit het conflict zoekt, het zijn altijd de anderen die ons het conflict bezorgen.

Minister P. Dewael : Mag ik de collega's vragen dat zij ook mij zouden bijstaan in mijn conflict met Gent en Antwerpen ?

De heer W. Seeuws : Vanzelfsprekend.

De heer A. De Beul : Thans nog een woord over het probleem van de Opera.

Sinds verleden jaar weet u dat onze standpunten op dat vlak niet zo ver uiteen liggen. Alleen wil ik u eraan herinneren — en vandaag blijft dat gevoelen hetzelfde — dat wij het betreuren dat men het probleem zo lang heeft laten verrotten. Maar uiteindelijk moet er een oplossing komen en

voor ons, alsmede voor iedereen die bij het probleem betrokken is, is de deadline nu 6 juli. Wij hopen dat u uiteindelijk een akkoord zal bereiken met de steden Gent en Antwerpen. Tegelijkertijd moet ik opmerken dat het altijd wat gevaarlijk is op tijd en stond — en in deze materie heeft u dat zeker vijfmaal gedaan — via de media te laten afkondigen dat het probleem was opgelost. (**Ontkennend gebaar van Minister P. Dewael**) Mijn oren hebben telkens getuit, mijnheer de Minister, toen ik via de media, radio en televisie, vernam dat de Vlaamse Executieve een beslissing had genomen en alles was opgelost.

Minister P. Dewael : Maar binnen de Vlaamse Regering is men telkens opnieuw tot een besluit gekomen. Maar hier moeten twee partners toetreden. Dus ik heb opnieuw gezegd dat er door de Executieve een besluit was genomen. Doch, waar men in een huwelijk met twee moet zijn, gaat het hier om drie partijen die allen moeten akkoord gaan.

De heer A. De Beul : Ik hoor u dat graag zeggen. Vooraleer de publieke opinie kond te doen dat de zaak is opgelost, moet u ervoor zorgen dat de twee partners hun handtekening hebben geplaatst onder de overeenkomst. Dan pas is er een oplossing.

Op dit moment is de zaak nog niet helemaal rond. Ik hoop dat dit over enkele dagen wel het geval zal zijn. De huidige beleidsvoering geeft aan de publieke opinie de indruk dat het gebeurd is. Maar dat is niet waar. Het is alleen gebeurd in de verbeelding of in hoofde van de Executieve. De huidige beleidsvoering maakt de zaak in hoofde van de publieke opinie alleen maar rotter, moeilijker, vervelender. Maar hoe het ook zij, ik hoop dat de uiteindelijke oplossing zeer dichtbij is.

Daarom pleit ik ervoor — en dat zal iedereen wel doen die oprecht bekommerd is om de Opera, om de goede afloop van de gebeurtenissen — dat u zich zou aansluiten bij het protocol afgesloten tussen de raad van bestuur van de intercommunale en de vakbonden, onder meer in verband met de sociale gevolgen van de herstructurering.

De Beul

Wij hebben daar trouwens al verleden jaar voor gepleit. Ik denk trouwens dat mochten de huidige personeelsleden vroeger hebben aangevoeld dat op dat vlak een akkoord mogelijk was, de bezettingen met de daaraan verbonden perikelen niet zouden hebben plaatsgehad. Tegelijkertijd wil ik erop aandringen dat u zou zorgen voor een goede intendant voor de Opera. U kan geldmiddelen ter beschikking stellen zoveel u wil, maar als u er niet in slaagt via een goede intendant nieuw en ander leven in de instelling in te blazen, dan moeten wij tussen dit en twee jaar misschien opnieuw een dossier Opera voor Vlaanderen openen, met de miserie vandien.

Ten slotte nog enkele algemene opmerkingen. Ik heb de indruk dat inzake cultuurbeleid er een trend bestaat om dit beleid met een soort „new speak” te benaderen. Op tijd en stond slaat men iedereen om de oren met termen als „management, sponsoring, promotie, marketing, merchandising, fund rising, profit-principle, self-supporting projects, investering, rendabiliteit”, en wat weet ik veel.

Dat schijnen begrippen te zijn die zouden kunnen bijdragen tot een beter cultuurbeleid ! Men heeft ook de mond vol over „doorlichting en evaluatie van de reglementering van de bestaande decreten en wetgeving”. Men spreekt daarbij over „implementatie” en „deregulering”.

Enfin, er is een jargon ontstaan rond het cultuurbeleid, dat in feite niet meer is dan een soort „flou artistique”. Maar daar blijft het bij en daar schieten wij in wezen niet mee op. Wanneer die flou artistique, wanneer die mist dan wegtrekt, dan blijft men alleen met de moeilijkheden zitten.

Maar of men dat nu graag heeft of niet, mijnheer de Minister, tegenover heel deze flou artistique staat dat het cultuurbeleid in uw hoofd, in uw positie, een kwestie is van centen.

Uw voorganger — en ik heb dat reeds gezegd — Minister Karel Poma die een bezadigd en braaf man is,

kwalificeerde zichzelf tegenover de publieke opinie als een minister van subsidies. En eigenlijk had hij het niet slecht voor, want dat is de werkelijkheid.

En als er nog enig zicht op beleid en enig initiatief tot stimulering van de culturele sector met andere middelen of via de wetgeving bijkomt, dan is dat goed, maar uiteindelijk gaat het om centen.

Ik vind het ongelukkig bij de bespreking van deze begroting te moeten vaststellen dat, mits een kleine 200 miljoen frank méér in uw enveloppe, het mogelijk zou zijn om een afgerond beleid te voeren. Wij leven inderdaad in een periode van crisis, en wij moeten zeker niet overdrijven, maar een kleine 200 miljoen frank méér zou u inderdaad toelaten niet steeds naar crisis en geldgebrek te moeten verwijzen.

Mijnheer de Minister, vecht in de Executieve tegen uw collega's — en ik hoop dat de heer Weckx u daarbij zal steunen — vecht in de Executieve voor meer centen en denk daarbij aan het voorbeeld dat Karel Poma enkele jaren geleden in dezelfde Executieve heeft gegeven, door tegen de begroting te stemmen, ook al behoorde hij binnen de Executieve tot de zogenaamde meerderheid. Het gevolg daarvan was, mijnheer de Minister, dat die brave Karel Poma toch maar meer centen heeft gekregen.

Deze kleine 200 miljoen frank is een „must” ; vecht daarvoor en laat u niet afschepen. De Vlaamse cultuur is dat ten volste waard. (**Applaus bij de oppositie**)

De Voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, ik zou mijn uiteenzetting willen beginnen met een algemene opmerking in verband met dit debat.

Dit begrotingsdebat in de Vlaamse Raad heeft veel weg van een „try-out” van een theaterstuk waarvan de première pas voorzien is voor midden oktober. Misschien is dat de reden

waarom de belangstelling van acteurs en publiek zo gering is en de bespreking in een bijna intieme sfeer plaats heeft.

Daarom beperk ik me hier tot enkele algemene opmerkingen die, naar ik hoop, ook zullen beluisterd worden door de regisseurs, die in oktober het nieuwe speelseizoen zullen dirigeren.

De Voorzitter : Indien er meer leden aanwezig zouden zijn, zou de intimiteit misschien nog groter zijn.

De heer J. Geysels : Met alle respect, mijnheer de Voorzitter, maar wat onze fractie betreft halen wij een zeer behoorlijk gemiddelde.

De heer A. De Beul : Dat is natuurlijk niet moeilijk !

De heer J. Geysels : Wat de begroting van cultuur betreft, wil ik mijn uiteenzetting beginnen met een conclusie.

Ondanks een met veel gevoel voor public-relations gevoerde aanpak is Minister Dewael er niet in geslaagd de traditionele mechanismen, waarmee de culturele sector en het cultuurbeleid reeds decennia geplaagd zit, te doorbreken.

In zijn beleidsverklaring van 1986 sprak de Minister nog van „het herdenken van de principes van een cultuurbeleid dat in de jaren zestig en zeventig tot stand is gekomen”.

Volgens mij is het beperkt gebleven tot het herdenken tijdens uw studieperiode. Geremd door „teggas” vanuit de traditionele, vooral christen-democratische verenigingen en niet geplaagd door een uitbundige belangstelling voor het sociaal-cultureel werk, geeft de Minister in het hoofdstuk Cultuur van de Vlaamse begroting allerm minst de indruk van een vernieuwende aanpak. Dit is mijn conclusie.

Voor ons is het duidelijk dat de Minister er niet in geslaagd is zich buiten de marges van de traditie en de verzuiling te wringen.

Twee voorbeelden om dit te illustreren.

De grootste nieuwigheid in het cul-

Geysels

tuurbeleid blijft de campagne „Vlaanderen Leeft„ die, gespijsd met bijna 80 miljoen frank over de begrotingsjaren 1987 en 1988, voor enige liberale kanttekeningen moet zorgen bij een door christen-democraten beheerst en volgens het Cultuurpact uitgetekend cultuurbeleid.

Laat mij toe enige opmerkingen te maken in verband met deze campagne.

Onafgezien van een noodzakelijke evaluatie, die door u in de Commissie als nog niet mogelijk wordt geacht, wil ik hier stilstaan bij de aanwending van de gelden van deze campagne. Zoals u weet heeft het Rekenhof bemerkingsen gemaakt over de VZW „Vlaanderen Leeft” als een mogelijke parallelle administratie. Op 24 juni van verleden jaar vroeg de Inspectie van Financiën aan de Minister de regels na te leven inzake de overheidscomptabiliteit en de begrotingscontrole.

Op 8 april 1987 hebt u een geruststellende brief gestuurd naar het Rekenhof, waarin u bevestigt dat „de besteding van de bedragen van de campagne gebeurt volgens de geëigende kanalen en dat de VZW „Vlaanderen Leeft” daarmee niets te maken heeft”. Wie echter het verslag van de Commissie „Cultuur” leest en de bedragen ziet die u welwillend ter beschikking hebt gesteld rond de financiering, de besteding van de gelden zowel van de campagne als van de VZW, zijn er toch een aantal interessante feiten te distilleren. Ik noem u er alvast één.

Voor de groots opgezette sponsoravond van 24 februari 1987 werden immers gelden uitgegeven én door de campagne én door de VZW. De inkomsten en uitgaven van deze avond staan vermeld op de resultatenrekening van de VZW, terwijl een aantal uitgaven, de uitnodiging, geboekt staan bij de campagne. Is dit juist en indien ja, is dit geen inbreuk op de opmerkingen van het Rekenhof ?

Vooruitlopend op een eventuele evaluatie vallen bij het lezen van het verslag toch nog enkele zaken op.

Ten eerste, waarom is het nodig het succesvolle en wat mij en u betreft schitterende festival Torhout-Werchter te promoten met advertenties voor méér dan 1 miljoen frank ? Bij mijn weten is Torhout-Werchter zelf een sponsor onder meer van een wiewerpluoeg.

Ten tweede, waarom moet de modewereld, en ik spreek hier over sponsoring via cultuur, gepromoot worden voor meer dan 3 miljoen frank ?

Ten derde, hoe hebt u, mijnheer de Minister, het klaar gekregen om voor 1986 reeds 6,8 miljoen frank los te peuteren van de Nationale Loterij terwijl bij mijn weten de statuten voor de VZW „Vlaanderen Leeft” pas verschenen zijn in het Belgisch Staatsblad van 16 november 1986. Slotsom : de campagne „Vlaanderen Leeft” is uitgegroeid tot een echte persoonsgebonden materie, heeft via public-relationstechnieken getracht de onmacht, de onmogelijkheid om het cultuurbeleid anders te oriënteren, weg te moffelen en als voorname effect dat alle Cultuuruitingen, zoals Marc Reynebeau in Knack schreef, op een hoopje worden gooid.

Ik kom tot mijn tweede punt, met name de basiseducatie. Ik zal mijn interpellatie van maart jongstleden niet herhalen maar tot de kern van het probleem komen. Die is nog altijd, en dat heeft de actie van gisteren van de mensen die tewerkgesteld staan in de vijf centra voor basiseducatie, bewezen de afslanking.

Een afslanking door de insluiting in het vijfde decreet. De vraag is hoe groot de afslanking zal zijn. Gaat u zich beperken tot twee mensen per experiment via het vijfde decreet of zit er nog een kans in voor iets meer ? Daarnaast is er een andere belangrijke vraag, met name wie de uiteindelijke bevoegdheid over deze sector zal krijgen. Waarom is daarover nog onduidelijkheid ? Heeft dit te maken met ministeriële stoelendansen of budgettair getouwtrek ? Het antwoord daarop is zeer belangrijk.

In november 1987 werd er in de pers nog gesproken over de verhuis van de basiseducatie naar Minister Kelchtermans. Onlangs konden we in de

pers lezen dat „een geïntegreerd beleid ter zake noodzakelijk is” en dook de naam van de heer Weckx op. Wie zal nu verantwoordelijk zijn ? Wie zal het worden ?

Het is belangrijk dat op deze vraag zo vlug mogelijk uitsluitel wordt gegeven. Temeer omdat uit de evaluatie van de experimenten de noodzaak van een decretaire regeling zich opdringt. In dit verband wil ik hier nogmaals een oproep doen tot de verantwoordelijke Ministers en aan de politieke families om datgene wat in Vlaanderen leeft, met name een vanuit het werkveld zelf gegroeide en pluralistisch beheerde sector van de basiseducatie op een niet verzuilde manier decretaal te regelen.

Ik richt mij dan ook tot alle fracties om de aan de gang zijnde discussies rond een eventuele decretaire regeling niet alleen verder te zetten maar ook zo te voeren dat de laaggeschoolden niet opnieuw in de verzuilde banken terecht zullen komen. Daarbij aansluitend vraag ik ook aan de politieke families de amendementen die ter zake zijn ingediend om te voorlopigen titel de experimenten basiseducatie te laten continuëren, in afwachting van die decretaire regeling goed te keuren.

Ten slotte, mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, heb ik nog een aantal algemene opmerkingen in verband met de begroting cultuur.

Wie de begrotingen van cultuur van de jongste jaren bekijkt, ziet toch dat er een zekere evolutie of „poging” tot evolutie is. Vroeger werd het cultuurbeleid beschouwd als de subsidiëring van de onderaanneming.

Nu is er de poging om van de onderaanneming naar de onderneming te stappen. Die evolutie is een poging tot, want gezien de krachtverhoudingen ook binnen de meerderheid is het niet to een definitief resultaat gekomen. Maar de bedoeling is duidelijk : overstappen van de onderaanneming naar de onderneming.

Cultuur wordt geëconomiseerd, rechtstreeks en onrechtstreeks. Rechtstreeks via sponsoring tracht het bedrijfsleven de stelling te bewijzen dat het misschien niet haar taak is om mensen werk te verschaffen,

Geysels

maar wel om de mensen te amuseren en hun „culturele activiteiten” te ondersteunen.

Onrechtstreeks wordt ook de sector cultuur een visie opgelegd waarbij — als we sommige extreme stellingen van bijvoorbeeld professor De Grauwe volgen — subsidiëring van een theaterstuk afhankelijk wordt gesteld van het aantal verkochte tickets. Cultuur wordt consumptie.

Welnu, de Groenen zijn van mening dat de culturele sector in het offensief moet gaan tegen deze ontwikkelingen. En in dit offensief worden ze gesteund door harde feiten. Zo rekende de SERV in 1986 ons voor dat een groot gedeelte van de toelagen aan de culturele sector terugvloeiën naar de staatskas. Zo is het bekend — dit is vermeld in de Commissieverlagen onder andere van de Commissie Tewerkstelling en van de Commissie Economie — dat de aangroei van de tewerkstelling bijna uitsluitend in de dienstensector terug te vinden is. Minister Geens komt tot een aangroei van 175.000 banen in de

dienstensector tegen een verlies van 156.000 jobs in de primaire en secundaire sector.

Als we deze cijfers au sérieux nemen dan moeten er voor de tewerkstelling in de culturele sector inspanningen worden gedaan en meer inspanningen dan een pro memorie in de begroting van het vroeger door de heer Poma ingediende artikel over tewerkstelling in de sociaal-culturele sector.

In dit offensief blijven wij de uitvoering van de decreten — inzonderheid het bibliotheekdecreet — eisen, vragen wij een moratorium op de verzuiling, blijven wij ons verzetten tegen de invoering van leesgeld, vragen wij een spoedige regeling voor de basiseducatie, eisen wij de intrekking van het decreet op de politieke vormingsinstellingen.

Volgens ons is het de hoogste tijd dat de culturele sector en de mensen die er werkzaam zijn de economen recht in de ogen durven kijken in plaats van met teneergeslagen blik af te wachten welke kruimels haar zullen ten deel vallen.

Oneerbiedig wil ik dan besluiten met de vraag : „Wil dan de echte Minister van Cultuur opstaan” ? (**Applaus**)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen deze namiddag om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

— **De vergadering wordt gesloten om 12.20 uur.**
